

חֻבֶּרֶת ל'

לְמוֹד אֲרֵבְעָה טוֹרִים

מִהַדוּרָה מִפְּאֶרֶת וּמִנְקֵדָת, בְּהַגָּהָה חֲדָשָׁה

אֲרַח חַיִּים

סִימְנִים רַלַח-רֵנֵט

לִימֵי שְׁבוּעוֹת פְּרָשִׁיּוֹת: וַיִּגַּשׁ, וַיַּחֲזִי, שְׁמוֹת

א-כא טַבַּת תִּשְׁעִ"ז

יָצָא לְאוֹר עַל יְדֵי

יום ראשון א' טבת תשע"ו

סימן רלח

ובענין למוד הלילה - יותר ויותר מבשל יום בני הזהר, כמו שאמרו חז"ל: 'אין רנה של תורה אלא בלילה, שנאמר "קומי רני בלילה"'. גרסינן בערוכין בפרק 'הדר' (סה ע"א): 'אמר ריש לקיש, לא איברא ליליא אלא לגירסא'. וגרסינן בפרק 'עושין פסין' (יח ע"ב): 'אמר רבי ירמיה בן אלעזר, כל בית שנשמעין בו דברי תורה בלילה - אינו חרב'; הלכך, כיון ששעות הלילה נוחין ללמוד, המבטלן - עונשו מרבה, כל שכן שאם יארע לאדם מקרה שלא השלים חקו בלמוד היום - שישלימנו מיד בו בלילה, ולא ידחהו כלל, כדאיתא בפרק הדר (שם סה): 'רב אחא בר יעקב זיף ביממא ופרע בליליא'; פרוש, היה לו חק קבוע ללמד כך וכך ליום, ופעמים שהיה טרוד ביום, ולא היה יכול להשלימו, והיה משלימו מיד בלילה.

סימן רלט

וְכַשִּׁירְצָה לִישָׁן - יִקְרָא קְרִיאַת שְׁמַע, דְּאָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לׁוֹי:
 אִף עַל פִּי שְׁקָרָא קְרִיאַת שְׁמַע בְּבֵית הַכְּנָסֶת - מִצְוָה לְקְרוֹתָהּ
 עַל מִטָּתוֹ. וְדִי בְּפִרְשֵׁי הָרֵאשׁוֹנָה, דְּגַרְסִינֵן בְּפִרְקֵי הָרֵאשׁוֹנָה:
 הַנִּכְנָס לִישָׁן אוֹמֵר מ'שְׁמַע' עַד 'וְהָיָה אִם שְׁמוּע'. וְרַבְנֵנוּ חֲנַנְיָאֵל
 כָּתַב: צָרִיךְ לְקְרוֹת גַּם 'וְהָיָה אִם שְׁמוּע' לְפִי שֵׁישׁ בָּהּ 'וּבְשִׁכְבָּךְ
 וּבְקוּמָךְ', וְכֵן הָיָה נוֹהֵג אֲדוֹנֵי אָבִי ז"ל. וְאוֹמֵר: 'בְּרוּךְ הַמְּפִיל
 חֲבָלֵי שִׁנָּה עַל עֵינָי וְתַנּוּמָה עַל עַפְעָפִי, וּמְאִיר לְאִישׁוֹן בֵּת עֵינָי,
 יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ ה' אֱלֹהֵי שֵׁתִּשְׁכִּיבְנִי לְשָׁלוֹם וְתַעֲמִידְנִי לַחַיִּים
 וּלְשָׁלוֹם, וְאֵל יִבְהַלּוּנֵי חֳלוּמוֹת רָעִים וְהַרְהוּרִים רָעִים, וְתִהְיֶה
 מִטָּתִי שְׁלֵמָה לְפָנֶיךָ, וְהָאֵר עֵינָי פֶּן אִישׁוֹן הַמּוֹת, בְּרוּךְ אַתָּה יי
 הַמְּאִיר לְעוֹלָם כֻּלּוֹ בְּכַבּוֹדוֹ. וְרַב עֲמֶרֶם הוֹסִיף בָּהּ דְּבָרִים:
 'תַּעֲמִידְנִי בְּשָׁלוֹם, וְתֵן חֶלְקִי בַתּוֹרָה, וְתַרְגִּילְנִי לְדַבֵּר מִצְוָה,
 וְאֵל תַּרְגִּילְנִי לְדַבֵּר עֲבָרָה, וְאֵל תְּבִיאֲנִי לְיַדֵּי חֶטָּא, וְלֹא לְיַדֵּי
 נִסְיוֹן, וְלֹא לְיַדֵּי בְּזִיוֹן, וְיִשְׁלַט בִּי יֵצֶר טוֹב, וְאֵל יִשְׁלַט בִּי יֵצֶר
 הָרַע, וְתַצִּילְנִי מִפְּגַע רַע וּמִחֻלָּאִים רָעִים, וְאֵל יִבְהַלּוּנֵי וְכוּ'.

ואומר: 'יֹושֵׁב בְּסֵתֶר עֲלִיּוֹן', ואומר: 'ה' מָה רַבּוֹ צָרִי', עַד 'לֵה' הִישׁוּעָה'.

יום שני ב' טבת תשע"ו

הַמְשָׁךְ סִימָן רַלֵט

וְכַתֵּב רַב עֲמָרָם: וְאוֹמֵר, בְּרוּךְ ה' בְּיוֹם בְּרוּךְ ה' בְּלִילָהּ, בְּרוּךְ ה' בְּשִׁכְבֵנו בְּרוּךְ ה' בְּקוֹמֵנו, וַיֹּאמֶר ה' אֵל הַשָּׁטָן, יִגְעַר ה' בְּךָ הַשָּׁטָן וַיִּגְעַר ה' בְּךָ הַבּוֹחֵר בִּירוּשָׁלַיִם, הֲלֹא זֶה אוֹד מֵצֵל מֵאֵשׁ, ה' שׁוֹמְרֶךָ ה' צִלָּךְ עַל יַד יְמִינֶךָ, ה' יִשְׁמְרֶךָ מִכָּל רָע יִשְׁמַר אֶת נַפְשֶׁךָ, ה' יִשְׁמַר צִאתְךָ וּבּוֹאֶךָ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם, בְּיַדְךָ אֶפְקֵיד רוּחִי פְּדִיתָ אוֹתִי ה' אֵל אֱמֶת, יְבָרְכֶךָ ה' וַיִּשְׁמְרֶךָ יָאֵר ה' פָּנָיו אֵלֶיךָ וַיַּחַנֶּךָ, יֵשָׂא ה' פָּנָיו אֵלֶיךָ וַיִּשֶׂם לְךָ שְׁלוֹם. וְאֲדוֹנָי אָבִי ז"ל הִזָּה אוֹמֵר 'הַשְּׂפִיכֵנו' עַד סְמוּךְ לַחֲתִימָה, וַיִּפְשֵׁט בְּגָדָיו, וְכָשִׁיגִיעַ לְחֻלּוֹק - לֹא יִהְיֶה מִמָּטָה לְמַעְלָה, שָׂאֵם כֵּן, נִמְצָא גּוֹפּוֹ עָרוֹם, אָלֹא יִפְשִׁיטֵנוּ דְרָךְ רֵאשׁוֹ, וַיִּכְסֶה עֲצָמוֹ בְּסֻדְיָנוּ

מתחת, ויכנס במטותו, כמו שהיה מתפאר רבי יוסי: 'מעולם לא ראו קורות ביתי שפתי חלוקי'.

סימן רמ

ואם היה נשוי - לא יהא רגיל ביותר עם אשתו, ואם, כדאמרין שלא יהיו תלמידי חכמים מצויים אצל נשותיהם כתרנגולים, ולא ידוקא תלמידי חכמים, אלא הוא הדין נמי כל אדם, ונקט תלמידי חכמים שהפרישות מצויה בהם, אלא בעונה האמורה בתורה. הטילין שפרנסתן מצויה להם, ואין פורעין מס עונתן - בכל יום, הפועלים שעושין מלאכה בעיר אחרת ולנין בכל לילה בבתיהם - פעם אחת בשבוע. ואם עושין מלאכה בעירם - פעמים בשבוע. והחמרים - אחת בשבוע. והגמלים - אחת לשלשים יום. והספנין - אחת לששה חדשים. ועונת תלמיד חכם - מליל שבת לליל שבת. וכל אדם צריך לפקד את אשתו בליל טבילתה, ובשעה שיוצא לדרך. ואף כשהוא מצוי אצלה - לא יכון להנאתו, אלא כאדם שפורע חובו שהוא חיב

בעונתה, ולקיים מצות בוראו, ושיהיו לו בנים עוסקים בתורה ומקימי מצות בישראל.

יום שלישי ג' טבת תשע"ו

המשך סימן רמ

כתב הראב"ד: צריך לברר איזהו מחשבה נכונה שתהיה לאדם בשעת תשמיש. ודרשתי, וחקרתי, ומצאתי תכן מעשה הזה על ארבע פגנות, שלש מהם עקר קבול השכר, והרביעית קרובה לקבול השכר ושכרה מועטת מן השלישית. הראשונה - לשם פריה ורביה והיא הנכונה שבכלם, לקיים שתי מצות עשה. השנית - לתקון הולד כמו שאמרו רבותינו ז"ל (נדה לא ע"א): שלשה חדשים הראשונים, קשה לאשה וקשה לולד, אמצעיים קשה לאשה ויפה לולד, אחרונים יפה לאשה ולולד, שמתוך כך יצא מלבן ומזרז, וגם זו הפגנה נמשכת בכונת פריה ורביה. והשלישית - אם ילדה אשתו והיא משתוקקת אליו והיא מנקתו והוא מכיר שהיא משדלתו ומרצה אותו ומקשטת

עֲצָמָה לְפָנָיו כְּדֵי שְׂיִתֵּן דַּעְתּוֹ עָלֶיהָ. וְכֵן בְּצֵאתוֹ לְדֶרֶךְ, שֶׁהִיא מִשְׁתַּוְּקַקֶת אֵלָיו, וְגַם בְּאֵלֶּה יֵשׁ קְבוּל שָׂכָר, וְהִיא מְצוֹת עוֹנָה הָאֲמוּרָה בַּתּוֹרָה. הַרְבִּיעִית - שֶׁהוּא מְכַנֵּן בְּעֲצָמוֹ לְגִדְרָה בָּהּ מִן הָעֵבֶרָה, כְּדֵי שְׁלֹא יִתְאַוֶּה לְעֵבֶרָה, כִּי רוּאָה יֵצְרוּ גּוֹבֵר וּמִתְאַוֶּה אֶל הַדְּבָר הַהוּא, וְגַם בְּזֶה יֵשׁ שָׂכָר אֲךָ לֹא כְּרֵאשׁוֹנִים, לְפִי שֶׁהִיא יָכוֹל לְדַחֹת אֶת יֵצְרוֹ וְלִכְבֹּשׂ אוֹתוֹ, כְּעַנְיָן שְׁאֲמָרוּ (סִפָּה נב ע"ב): 'אֲבָר קִטָּן יֵשׁ בְּאָדָם, מְרַעִיבּוּ - שָׂבַע וּמְשִׁבִיעוּ - רַעִיב'. וּמִכָּל מְקוֹם מִי שֶׁכּוֹנֵנְתוֹ לְכַף - שֶׁיְהִיָּה שָׂבַע מִן הַהֵתֵר, שְׁלֹא יִרְעֵב וְיִתְאַוֶּה אֶל הָאֲסוּר - כְּוֹנֵנְתוֹ לְטוֹבָה, וַיֵּשׁ לוֹ שָׂכָר כְּאָדָם שְׂיוֹכֵל לְהִתְעַנּוֹת יוֹם אֶחָד בְּלֹא טֶרַח גָּדוֹל, שְׁלֹא יַחְלֶה וְלֹא יִצְטַעַר הַרְבֵּה, אֲךָ עַל פִּי כֵן הוּא אוֹכֵל מְעַט כְּדֶרֶךְ בְּנֵי אָדָם, שְׂאִינוּ נִתְפַּשׂ בְּאוֹתָהּ אֲכִילָה, וּמִקְבֵּל עָלֶיהָ שָׂכָר, שְׁמֵרָאָה לְנַפְשׁוֹ מְעַט הַנְּאָה, וְאִינוּ רוּצֵה לְצַעַר אוֹתָהּ, כְּעַנְיָן שְׁנֵאֲמָר (מִשְׁלֵי יא, יז): "גִּמְלַל נַפְשׁוֹ אִישׁ חֶסֶד וְעֵכָר שְׂאָרוֹ אַכְזָרִי", וְנֵאֲמָר (שִׁם יג, כה): "צַדִּיק אֵכֵל לְשִׁבְעַ נַפְשׁוֹ". אֲבָל מִי שְׂאִינוּ צְרִיךְ לְדַבֵּר, וְאִין יֵצְרוּ מִתְגַּבֵּר עָלָיו, וְהוּא מְעוֹרֵר תְּאֻנּוֹתוֹ, וּמִבִּיא

עצמו לידי תאוה וקשוי, כדי להשביע יצרו ולמלא תאוותו מתאוות עולם הזה – הוא עצת יצר הרע, ומן ההתר יסיתנו אל האסור. ועל זה אמרו רז"ל: 'המקשה עצמו לדעת יהא בנדוי'. ופריך, ולימא אסור! משום דמגרי יצר הרע בנפשיה, וזה דומה לאדם שהוא שבע ואוכל ושותה יותר מדאי, עד שמשתכר ומקיא, ודומה לבהמה שאוכלת עד שיאחזנה דם ותרמות.

יום רביעי ד' טבת תשע"ו

המשן סימן רמ

ועוד יש מחשבות המפסידות את שכרו, והם בני תשע מדות הלב: בני אנוסה, בני שנואה, בני נדוים, בני תמורה, בני מורדת. נסח אחר: בני מריבה, בני שכרות, בני גרושת הלב, בני ערבוּבִיא, בני חוצפא. ותניא (נדרים כ): "לא תתורו אחרי לבבכם", מכאן אמרו, לא ישתה אדם בכוס זה ויתן עיניו בכוס אחר. ואמר רבינא, לא נצרכא אלא אפלו לשתי נשיו. בני

אַנוּסָה - אֵין צְרִיךְ לומר שְׁאֵם אָנֶס אֶשֶׁה וְהוֹלִיד מִמֶּנָּה בֵּן, אֶלֶּא אֶפְלוּ אָנֶס אֶשְׁתּוּ לְתַשְׁמִישׁ. וְכֵן שְׁנִינוּ בְּמִסְכָּתָא כֻּלָּה: מִפְּנֵי מַה הוֹיִין לְאָדָם בְּנִים בְּעַלֵּי מוּמִין? מִפְּנֵי שְׁתוּבָעָה וְאִינָה תוּבַעַת לוֹ. פְּרוּשׁ, אִינָה מִתְרַצַּת לוֹ. רַבִּי יְהוּדָה אומר: מִפְּנֵי שְׁאִמְרָה לוֹ בְּשַׁעַת תַּשְׁמִישׁ 'אַנוּסָה אָנִי'. וְאִיכָא בִּינֵייהוּ: רוּצָה וְאִינָה רוּצָה. וְכֵן אֵיתָא בְּעֵרוּבֵין: 'כָּל הַכּוּפָה אֶשְׁתּוּ לְדָבָר מְצוּהָ נִקְרָא רַע, שְׁנֵאמַר גַּם בְּלֹא דַעַת נִפְשׁ לֹא טוֹב'; נִמְצָא, כִּי הָאָנֶס אָסוּר אַף בְּאֶשְׁתּוּ, אֶלֶּא אִם הוּא צְרִיךְ לְאוֹתוֹ מַעֲשֶׂה - יִפִּיס וְאַחַר כֵּן יִבְעַל. בְּנֵי שְׁנוּאָה - כְּמַשְׁמָעָה, וְהוּא שְׁשׁוּנוּאָה בְּשַׁעַת תַּשְׁמִישׁ, אֲבָל אִם רְצוּיָה בְּשַׁעַת תַּשְׁמִישׁ, אַף עַל פִּי שֶׁהִיא שְׁנוּאָה - שְׂרִי. בְּנֵי גְדוּי - בְּנֵי גְדָה, אַף עַל פִּי שְׁאִינוּ מְזוּר מִן הַתּוֹרָה. וַיֵּשׁ מִפְּרָשִׁים, שְׁאֵם הֵן בְּגְדוּי, אוֹ הוּא אוֹ הִיא - שְׁאִסוּרִים בְּתַשְׁמִישׁ הַמְטָה, וְהוּא הַדִּין נָמִי אִם אֶחָד מֵהֶם אֲבָל. בְּנֵי תְמוּרָה - שֶׁהִיא מִכּוּן לְעֵרוּהָ, וְנִזְדַּמְנָה לוֹ אֶשְׁתּוּ. וַיֵּשׁ מִפְּרָשִׁים, אֶפִּילוּ שְׁתִּיהֵן נְשִׂו, שְׁנַתְכּוֹן לְזוֹ וְנִזְדַּמְנָה לוֹ הָאַחֲרֵת. בְּנֵי מוֹרְדֵת - דְּאִמְרָה 'לֹא בְּעִנְיָא לְךְ'. וְאַף עַל פִּי כֵן הוּא מְשַׁמֵּשׁ עִמָּה, וְהָרִי הִיא

אָצְלוּ כְּמוֹ זוֹנָה, אָפְלוּ אִם הוּא מִדַּעְתָּהּ. לְנִסְח אַחֲרֵינָא: בְּנֵי מְרִיבָה - שֶׁהֵן מִתְקוּטְטִין בְּיַחַד בְּכָל פֶּעַם, דִּהְוִיא בִּיאָה זֹו כְּמוֹ זְנוּת, כִּיּוֹן שְׂאִינוּ מִתּוֹךְ אֶהְבָּה. בְּנֵי שְׂכָרוֹת - שֶׁהוּא אוּ הִיא שְׂכוּרִים. בְּנֵי גְרוּשֵׁת הַלֵּב - שֶׁבְּלָבוּ לְגִרְשָׁה, אָפְלוּ אִין בְּלָבוּ שְׂנָאָה, כְּגוֹן מְאוֹתָן שְׂכוּפִין לְהוֹצִיא, וְגָמַר בְּלָבוּ לְגִרְשָׁה, וְאַחַר כֵּךְ בָּא עָלֶיהָ. בְּנֵי עֲרֻבוּכָא - שֶׁמְשַׁמֵּשׁ עִם אִשְׁתּוֹ וְנִתְּן דַּעְתּוֹ עַל אַחֲרַת, אָפִילוּ שֶׁתִּיהֵן נָשִׁיו. בְּנֵי חֲצוּפָה - שֶׁתּוֹבַעַת בְּפָה וְהָרִי הִיא כְּזוֹנָה וְאַסוּר לְקִימָה. אָבֵל מִי שֶׁאִשְׁתּוֹ מְרָצָה אוֹתוֹ בְּדַבְרֵי רְצוּי, וּמְקַשֶּׁט עֲצָמָה לְפָנָיו כְּדִי שִׁיתֵן דַּעְתּוֹ עָלֶיהָ, עַל זֹו אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ: שְׂיוּצָאִין מִמֶּנָּה חֲכָמִים וְנְבוֹנִים, כְּלָאָה שְׂיִצָּא מִמֶּנָּה יִשְׁשֹׁכֵר. וְכָל אֱלוֹ תִשַׁע מִדּוֹת אָפִילוּ צְרִיכִין לְפָרְיָה וְרַבִּיָּה, כְּגוֹן שְׂאִינָה מְעַבְרַת, אָפְלוּ הָכִי בְּכָל אֱלוֹ הַמִּדּוֹת פּוּגֵם הַוּלָד וְנִקְרָא 'פּוֹשַׁע'.

יּוֹם חֲמִישִׁי ה' טֵבֵת תִּשַׁע"ו

הַמְּשֻׁךְ סִימָן רַמ

ויש עוד דברים שפוגמים המעשה ומקלקלים אותו, והם מה שפרשו בנדרים, אמר רבי יוחנן בן דהבאי: ארבעה דברים סחו לי מלאכי השרת, חגרים מפני מה הויין? מפני שהופכין את שלחנם; פרוש, שנוהגין כמעשה בהמה. סומין, מפני מה הויין? מפני שמסתכלין באותו מקום בשעה שרוצין לשמש, אף על פי שבשעת מעשה מצניע עצמו, אם ביום מאפיל בטליתו, ואם בלילה מכבה הנר, מכל מקום נהגו בו מנהג הפקר. וכל שכן אם מסתכל שלא בשעת תשמיש, והוא משסה יצר הרע בעצמו. אלמים, מפני מה הויין? מפני שנושקים באותו מקום. חרשים, מפני מה הויין? מפני שמספרים בשעת תשמיש. השלש הראשונות מפני שנוהג בה מנהג הפקר, והרביעית מפני שנותן דעתו באשה אחרת. גרסינן במסכת כלה: הוא למטה והיא למעלה - זו דרך עזות. שמשו שניהם כאחד - זה דרך עקש. כתב הראב"ד: יש מקשין, מהא דאמרינן, יצר תינוק ואשה - תהא שמאל דוחה וימין מקרבת. כיון שנתנו חכמים עונה לכל איש כפי כחו, כדאיתא בכתובות,

אם כן, מה תהא עוד דחית שמאל והקרבת הימין? וכתב, שלא אמרו כן אלא על הטילים שעונתן בכל יום, שעליהן אמרו שתהא שמאל דוחה וימין מקרבת, למעט מהם ברשותה ומדעתה, כדי שלא יתגבר יצרו עליו. אבל מעונת תלמידי חכמים - אין למעט. וכל שכן לעונות האחרות, כגון הגמלים והספנין. ופרש עוד, כי העונות שנתנו חכמים למלא תשוקת האשה - אינו רשאי למעט מהם שלא מדעתה. אבל אם יצטרך להרבות עליהם כדי לנצל מן העברה - הרשות בידו. ועל הדרך הזה הזהירו, שיעמד כנגד יצרו ולא ימלא כל תאוותו, אלא שתהא שמאלו דוחה. ולא דחיה גמורה, כי שמא מתוך הלחמו עם יצרו - ירצה לדחותו ולבטל עונתו, אלא תהא ימין מקרבת לקים עונתו.

יום שישי ו' טבת תשע"ו

המשנה סימן רמ

וּפְרַשׁ עוֹד, כִּי הָעוֹנוֹת שֶׁקָּבְעוּ חֲכָמִים עַל דְּרָךְ סֵתֶם קָבְעוּ אוֹתָם, כִּי אָמְדוּ דַעַת הָאִשָּׁה שֶׁהִיא מְתַפְּיֶסֶת בְּכַךְ. אָבֵל אִם רוֹאֶה שֶׁהִיא מְבַקֶּשֶׁת יוֹתֵר עַל יְדֵי הַתְּקַשְׁטוּתָהּ וְהַשְׁתַּדְּלוּתָהּ לְפָנָיו - חַיֵּב לְשַׁמְחָה בְּדַבָּר מְצוּהָ, כְּדֹאִיתָא בְּפִסְחִים, אָמַר רַבָּא, חַיֵּב לְשַׁמַּח אֶשְׁתּוֹ בְּדַבָּר מְצוּהָ אֶפְלוּ שְׁלֵא בְשַׁעַת עוֹנָתָהּ, אֶפְלוּ הִיא מְעַבְרַת, וּכְשֶׁהִיא צְרִיכָה לְאוֹתוֹ מַעֲשֵׂה קְאָמַר. וְאָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֹוִי, הַיּוֹדֵעַ בְּאֶשְׁתּוֹ שֶׁהִיא יֹרֵאת חֲטָא וְאִינְהָ פּוֹקְדָה - נִקְרָא חוֹטָא. וְאִי בְשַׁעַת עוֹנָתָהּ, פְּשִׁיטָא! דְּאוֹרִיתָא הוּא! דְּכַתִּיב "שְׂאֵרָה כְּסוּתָהּ וְעוֹנָתָהּ לֹא יִגְרַע", אֲלֵא אֶפְלוּ שְׁלֵא בְשַׁעַת עוֹנָתָהּ קְאָמַר. וְאָמְרִינֵן נָמִי, חַיֵּב אָדָם לְפַקֵּד אֶת אֶשְׁתּוֹ בְשַׁעַת שְׂיוּצָא לְדַרְךָ, אֶפְלוּ סְמוּךְ לְוִסְתָּהּ. וְאִיתָא נָמִי בְּמִסְכַּת כְּלָה, מַה יַעֲשֶׂה אָדָם וְיִהְיוּ לוֹ בָּנִים? יַעֲשֶׂה חֲפְצֵי שָׁמַיִם וְחֲפְצֵי אֶשְׁתּוֹ. חֲפְצֵי שָׁמַיִם - יַפְזֵר מְעוֹת לְאֲבִיוֹנִים. וְחֲפְצֵי אֶשְׁתּוֹ - רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: יַפְתָּנָה בְשַׁעַת תְּשֻׁמִּישׁ. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: יִשְׁמַחְנָה בְּדַבָּר מְצוּהָ. וּמֵאַחַר שֶׁצָּרִיךְ לַעֲשׂוֹת חֲפְצֵי אֶשְׁתּוֹ - לְשַׁמְחָה בְּשַׁמְחָה זֶה בְּכָל שַׁעַת שֶׁהִיא צְרִיכָה, עַל

כן הִזְהִירוּ שְׁתֵּהא שְׁמאל דוּחָה, פֶּן תְּסִיתְנוּ לְעָבוּר עַל הַמִּדָּה
 הַזֹּאת, וְתִמְשִׁיכֶהוּ אַחֲרֵי הַבְּלִי הָעוֹלָם. וְיִהְיֶה צָנוּעַ בְּשַׁעַת
 תְּשֻׁמִּישׁ וּבִסְתֵר, כְּדֹאִיתָא בְּנֻדָּה פֶּרֶק כָּל הַיָּד: אַרְבַּעָה דְּבָרִים
 הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שׁוֹנְאָן, וְיַחַד מִיִּנְיָהוּ כָּל הַמְּשֻׁמֵּשׁ מִטְּתוֹ לְפָנָי
 כָּל חַי. רַבָּה מְקַרְקֵשׁ גִּזְי דְּכִילְתִּי. אַבְיֵי בְּאֵלֵי דִידְבִי; פְּרוּשׁ, הָיוּ
 מְבָרִיחִים אֶפְלוֹ הַצָּרְעִים וְהַזְּבוּבִים שְׁמִסְכִּיב מִטּוֹתֵיהֶם בְּשַׁעַת
 תְּשֻׁמִּישׁ, וּמִיָּהוּ הֵם הָיוּ מִחְמִירִין עַל עֲצָמָם, כְּדֹאִיתָא נְמִי הָתָם,
 אָמַר לִיָּה רַב יְהוּדָה לְשִׁמוּאֵל: אֶפְלוֹ בְּפָנָי עַכְבָּרִים. פְּרוּשׁ,
 שָׁאֵל לוֹ עַל מָה שָׁאִין לְשִׁמֵּשׁ מִטְּתוֹ בְּפָנָי כָּל חַי, אִם אָסוּר
 אֶפְלוֹ בְּפָנָי עַכְבָּרִים, אָמַר לִיָּה: לֹא, אֲלֹא כְּגוֹן שֶׁל בֵּית פְּלוּנִי
 שְׁמִשְׁמֵשִׁים מִטּוֹתָם בְּפָנָי עַבְדֵיהֶם, אֲלֵמָא, שְׁמִתֵּר בְּפָנָי
 עַכְבָּרִים. אֲלֵא שְׁהֵם הָיוּ מִחְמִירִין עַל עֲצָמָן, הַלְּכָךְ, מִתֵּר בְּפָנָי
 בְּהִמָּה וְחִיָּה. וְתִינּוֹק נְמִי שָׁאִין יוֹדֵעַ לְדַבֵּר - כְּבִהְמָה דְּמִי. וְהָא
 דְּאָסֵר בְּפָנָי כָּל חַי - דּוֹקָא בְּנֵעוּר, אֲבָל בִּישָׁן שְׁפִיר דְּמִי. וְיִשׁ
 לְהַסְתַּפֵּק אִי מִהֵנִי בְּמַחֲצִיטָה עֲשָׂרָה, וּמִסְתַּבֵּר דְּלֹא מִהֵנִיא, אִף
 עַל גַּב דְּמִהֵנִי גַבֵּי סֵפֶר תּוֹרָה, הֵכָא כִּיּוֹן דְּטַעְמָא מְשׁוּם צְנִיעוּת
 הוּא - מִסְתַּבְּרָא דְּלֹא מִהֵנִי.

שַׁבַּת קֹדֶשׁ ז' טַבַּת תּשׁע"ו

הַמְשֹׁךְ סִימָן רַמ

בֵּית שֵׁישׁ בּוֹ סֵפֶר תּוֹרָה - אָסוּר לְשַׁמֵּשׁ בּוֹ עַד שִׁיעֲשֶׂה בַּפְּנִיָּה
 מְחִיצָה עֲשָׂרָה. וְאִם יֵשׁ לוֹ בֵּית אַחֵר - אָסוּר, עַד שִׁיּוֹצִיאָנּוּ.
 וְאִם יֵשׁ בּוֹ תְּפָלִין אוֹ סְפָרִים, אֶפְלוּ שֶׁל תְּלִמוּד - אָסוּר, עַד
 שִׁיתַּנֵּן בְּכָלִי תוֹךְ כָּלִי. וְהוּא שְׁלֵא יֵהָא הַשְּׁנִי מִיַּחַד לְהֵן. אָבֵל
 אִם הוּא מִיַּחַד לְהֵן, אֶפְלוּ מֵאָה - כָּחַד חֲשִׁיבִי. וְאִם פֶּרֶשׁ טְלִית
 עַל גְּבִי אַרְגָּז - חָשׁוּב כְּכָלִי בְּתוֹךְ כָּלִי. וַיַּעֲשֶׂה הַדְּבָר בְּאִמָּה
 וּבִירָאָה, לֹא בְּתַחֲלַת הַלְּיָלָה וְלֹא בְּסוּפָהּ, כְּדִי שְׁלֵא יִשְׁמַע קוֹל
 בְּנֵי אָדָם וַיָּבֵא לְחֹשֶׁב בְּאִשָּׁה אַחֲרֵת, אֶלָּא יַעֲשֶׂה בְּאִמְצַע
 הַלְּיָלָה, כְּדֹאִיתָא בְּנִדְרִים פֶּרֶק וְאֵלּוּ נְדָרִים: שְׁאֵלוּ לְאִמָּא
 שְׁלוּם אִשְׁתּוֹ שֶׁל רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: מִפְּנֵי מָה בְּנִיךָ יָפִים בְּיֹתֵר?
 אָמְרָה: מִפְּנֵי שְׁאִינוֹ מְסַפֵּר עִמִּי, לֹא בְּתַחֲלַת הַלְּיָלָה וְלֹא בְּסוּפָהּ
 אֶלָּא בְּחֻצֵי הַלְּיָלָה. פְּרוּשׁ, מְסַפֵּר עַל עֶסְקֵי תַשְׁמִישׁ. וְכִשְׁהוּא

מספר - מגלה טפח ומכסה טפח, ודומה כמי שִׁכְפָּאוּ שָׂד. פרוש, שְׁעוּשָׁה הַדָּבָר בְּאִמָּה וּבִירָאָה כְּאִלּוּ כְּפָאוּ שָׂד. כתב הַרְאֵב"ד, יֵשׁ מְפָרְשִׁים, מְגַלֶּה טַפַּח וּמְכַסֶּה טַפַּח - שְׂלֵא יְהֵא מְמַרְק הָאֵבֶר בְּשַׁעַת תְּשֻׁמִּישׁ, כְּדִי לְמַעַט הִנָּאֲתוּ, וְדוּמָה שְׂכְפָאוּ שָׂד, שְׁעוּשָׁה הַדָּבָר בְּאַנְס. וּפְרָשׁ, מְגַלֶּה טַפַּח שְׂבֹאֲשָׁה, כְּלוּמַר, עֲכָשׁוּ מְגַלֶּה אוֹתָהּ לְצַרְךָ תְּשֻׁמִּישׁ, וְעֲכָשׁוּ מְכַסֶּה אוֹתָהּ, כְּלוּמַר, שְׂלֵא הָיָה מְאָרִיךְ בְּאוֹתוֹ מַעֲשָׂה, כְּמִי שְׂכְפָאוּ שָׂד, וְדוּמָה לוֹ כְּמִי שְׂבַעְתּוֹ הַשָּׂד וְנִבְעַת וְהִנִּיחַ הַמַּעֲשָׂה, כֹּל כֵּן הָיָה מְקַצֵּר בְּתִשְׁמִישׁ. וְהַקְּשָׁה הוּא, לְדַבְרִי, אִם כֵּן, לָמָּה לֹא הָיָה מְשֹׂאָה עַל הַבֶּטֶן? שֶׁהֲרִי אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרֵנָם לְבִרְכָה: "שֶׁכָּר פְּרִי הַבֶּטֶן" - בְּשֶׁכָּר שְׂמִשְׁהִין עַל הַבֶּטֶן הוֹיִין לוֹ בְּנִים זְכָרִים! וְתִרְץ, כִּי כָּל לְכַבּוֹת דּוֹרֵשׁ ה' וְכָל הַמַּעֲשִׂים שֶׁהֵם לְשֵׁם שָׁמַיִם - טוֹבִים הֵם, וּמִי שִׁיּוֹדֵעַ בְּעֵצְמוֹ שִׁיכּוֹל לַעֲשׂוֹת זֶה הַמַּעֲשָׂה וְלֹא תִכְנֵס בּוֹ מַחְשְׁבָה אַחֲרָת, וְהוּא מְשֹׂהָה עֲצָמוֹ כְּדִי שֶׁתִּהְיֶה הָאֲשָׁה מִן הָאִישׁ, וְתִזְרִיעַ תַּחֲלָה, מְכוּן לַעֲשׂוֹת מִצְוֹת הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא - מְשַׁלֵּם לוֹ שְׂכָרוֹ בְּבָנִים זְכָרִים. וּמִי שֶׁאִינוּ בּוֹטְחִים

בְּעֲצָמוֹ וּמְמַהֵר בְּמַעֲשֵׂה כְּדֵי לְנַצֵּל מִן הַחֲטָא - גַּם הוּא עוֹשֶׂה מִצְוָה, וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְשַׁלֵּם לוֹ שְׂכָרוֹ בְּכַנִּים זְכָרִים.

יום ראשון ח' טבת תשע"ו

המשנה סימן רמ

וַיֵּשׁ מְפָרְשִׁים, מְגַלֶּה טַפַּח, עַל הַסִּינַי שֶׁהִיָּתָה חוֹגֶרֶת בּוֹ, שְׂאֵף בְּשַׁעַת תְּשֻׁמִּישׁ הָיָה מִצְרִיכָה לְחַגְרוֹ, וּמְגַלֶּה רַק טַפַּח מִמֶּנּוּ וּמְכֶסֶה מִיָּד לְאַחַר תְּשֻׁמִּישׁ, כְּדֵי לְמַעַט הַנֶּאֱתָו. וְאַל יִסְפֹּר עִמָּה לֹא בְּשַׁעַת תְּשֻׁמִּישׁ וְלֹא קֶדֶם לָכֵן, שְׁלֹא יִתֵּן דַּעְתּוֹ בְּאִשָּׁה אַחֲרָת. וְאִם סִפֵּר עִמָּה וְשִׁמְשׁ, אָמְרוּ עָלָיו: "מִגִּיד לְאָדָם מֶה שִׁיחוּ" - אֶפְלוּ שִׁיחָה קֵלָה שְׁבִין אָדָם לְאַשְׁתּוֹ מִגִּידִין לוֹ בְּשַׁעַת הַדִּין. אָבָל בְּעִנְיָנֵי תְשֻׁמִּישׁ - יְכוּל לְסַפֵּר עִמָּה, כְּדֵי לְהַרְבּוֹת תַּאֲוָתוֹ, כְּדֹאִיתָא בְּפֶרֶק 'הַרְוָאָה': רַב כְּהֵנָא עָל וְגֵנָא תוֹתֵי פוּרְיָא דְרַב, שְׁמַעִיה דְּשַׁח וְשַׁח וְשַׁח וְעָשָׂה צְרָכָיו. וְאִם הָיָה לוֹ כַּעַס עִמָּה שְׂצָרִיךְ לְרַצּוֹתָהּ, שְׂאִסוּר לְשִׁמְשׁ עַד שִׁפְיָסְנָה - יְכוּל

לספר עמה כְּדִי לְרצוֹתָהּ. אָסוּר לְשַׁמֵּשׁ בְּיוֹם, דְּאִמְרִינָן יִשְׂרָאֵל קְדוֹשִׁים הֵם וְאִין מְשַׁמְשִׁין מִטּוֹתֵיהֶן בְּיוֹם, וְלֹא לְאוֹר הַנֵּר, וּבְבֵית אָפֶל – מִתֵּר. וְתִלְמִיד חָכֵם שֶׁהוּא צָנוּעַ בְּדַרְכָּיו – מֵאֲפִיל בְּטִלְיָתוֹ וְשָׂרִי. אָסוּר לְשַׁמֵּשׁ מִטָּתוֹ בְּשַׁנַּת רַעְבוֹן, אֲלֹא לְחֻשׁוֹכֵי בָּנִים. וְאִכְסָנָאֵי אָסוּר לְשַׁמֵּשׁ. כָּתַב הָרַמְבַּ"ם ז"ל: שְׂכַבְתָּ זָרַע הִיא כַּח הַגּוֹף וּמְאוֹר הָעֵינַיִם, וְכָל זְמַן שֶׁתִּצָּא בְּיוֹתֵר – הַגּוֹף כָּלָה וְחַיָּו אוֹבְדִים, וְהוּא שְׂאֵמֵר שְׁלֵמָה בְּחֻכְמָתוֹ: "אֵל תִּתֵּן לְנָשִׁים חֵילֶךָ". כָּל הַשְּׁטוֹף בְּבַעֲלֵהָ – זָקְנָה קוֹפְצַת עָלָיו, וְכַחוֹ תִשָּׂשׁ, וְעֵינָיו כֶּהוֹת, וְרִיחַ רַע נוֹדֵף מִפִּיו, וְשַׁעַר רֹאשׁוֹ וְגַבּוֹ עֵינָיו וְרִיסֵי עֵינָיו נוֹשְׂרוֹת, וְשַׁעַר זָקְנֹו וְשַׁחְיוֹ וְשַׁעַר רַגְלָיו רַבָּה, וְשַׁנָּיו נוֹפְלוֹת, וְהִרְבָּה כְּאֲבִים חוּץ מֵאֵלוֹ בָּאִים עָלָיו. אָמְרוּ חֲכָמֵי הָרוֹפְאִים: אֶחָד מֵאֲלֶף מֵת מִשְׂאֵר חֲלָאִים, וְהָאֲלֶף מֵרַב תִּשְׁמִישׁ. לְפִיכָךְ, צָרִיךְ אָדָם לִיזָהֵר בְּדַבָּר זֶה, אִם רוֹצֵה לְהִיּוֹת בְּטוֹבָה, וְלֹא יִבְעַל אֲלֵא כְּשִׁימְצָא גּוֹפּוֹ פְּרִיא וְחֻזֵק בְּיוֹתֵר, וְהוּא מִתְקַשֶּׁה הִרְבָּה, שְׁלֵא לְדַעְתּוֹ. וּמִסִּיחַ עֲצָמוֹ לְדַבָּר אַחֵר, וְהַקְּשׁוּי כְּשֶׁהָיָה, וְיִמְצָא כְּבֵד מִמִּתְנָיו וּלְמִטָּה, וּכְאֵלוֹ חוֹטֵי הַבִּיצִים נִמְשָׁכִים וּבְשָׂרוֹ חֵם – זֶה צָרִיךְ לְבַעוֹל וּרְפוּאָה לוֹ לְבַעוֹל. וְלֹא

יְבַעַל וְהוּא שֶׁבַע אוּ רֹעַב, אֲלֵא עַד שִׁיתַּעֲכַל הַמְּזוֹן בְּמַעְיוֹ.
וַיִּבְדֵּק נִקְבֵּיו קֶדֶם בְּעִילָה וְאַחַר בְּעִילָה, וְלֹא יִבַּעַל מְעַמָּד וְלֹא
מִיִּשָׁב, וְלֹא בְּבֵית הַמֶּרְחָץ, וְלֹא בַיּוֹם שֶׁנִּכְנַס לַמֶּרְחָץ, וְלֹא בַיּוֹם
הַקָּזָה, וְלֹא בַיּוֹם יִצְיָאָה לְדָרֶךְ, אוּ בַיּוֹם מִן הַדָּרֶךְ, לֹא לְפָנֵיהֶם
וְלֹא לְאַחֲרֵיהֶם.

יּוֹם שְׁנֵי ט' טַבַּת תַּשַּׁע"ו

סִימָן רמא

לֹא יִשְׁתִּין בְּפָנָי מִטָּתוֹ עָרוֹם, דְּאַרְבַּעָה דְּבָרִים הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא שׁוֹנְאָן, וְאַחַד מֵהֶן: הַמִּשְׁתִּין מִיָּם לְפָנָי מִטָּתוֹ עָרוֹם.
וְגַרְסִינֵן בְּשַׁבַּת בְּפָרֶק 'בְּמָה אִשָּׁה': אָמַר רַבִּי אָמִי, וְאָמַר לָהּ
בְּמַתְנִיתָא תְּנָא: שְׁלֵשָׁה דְּבָרִים מְבִיאִין הָאָדָם לִיְדֵי עֲנִיּוֹת, וְאֵלוֹ
הֵן: הַמִּשְׁתִּין מִיָּם לְפָנָי מִטָּתוֹ עָרוֹם וְכוּ'. וְלֹא אֲמָרְן אֲלֵא
דְּמַהְדֵּר אִפִּיָּה לְפּוֹרְיָא, אֲבָל לֹא מְהֵדֵר אִפִּיָּה לְפּוֹרְיָא - לִית לָן
בָּהּ. וְכִי מְהֵדֵר אִפִּיָּה לְפּוֹרְיָא נְמִי לֹא אֲמָרְן, אֲלֵא בְּאַרְעָא אֲבָל

אַרְבָּעָה

אַרְחַ חַיִּים

טוֹרִים

בְּמָנָא - לֵית לָן בָּהּ. וְקַדָּם שְׂיֵאִיר הַבְּקָר - יִמְהַר לְקוּם בְּזְרִיזוֹת
לְעִבּוּדַת הַבוּרָא יִתְעַלָּה. וְלֹא יִהְיֶה הַבְּקָר מְעִירוֹ, אֶלֶּא יַעֲרִיר
הוּא, וְכוּ' כְּדִלְעִיל (סִימָן א). וַיֵּשׁ חֲסִידִים וְאַנְשֵׁי מַעֲשָׂה, שֶׁהָיוּ
מִחֲמִירֵין עַל עֲצָמָן, וְטוֹבְלִין לְקִירוּיָן לְהִתְפַּלֵּל, וְחוּמְרָא יִתְרָה
הִיא זו, שְׂאָף לְהַרְיִיף שְׂכָתָב שְׂיֵשׁ מְצָרִיכִין טְבִילָה לְתַפְלָה -
לְאוּ דְוָקָא טְבִילָה, אֶלֶּא רְחִיצָה בְּתַשְׁעָה קַבִּין. וְאַנִּי כְּתַבְתִּי
לְמַעְלָה, שְׂאִין צְרִיךְ, לֹא טְבִילָה וְלֹא רְחִיצָה, וְהַמְחִמִּיר תְּבֵא
עֲלֵיו בְּרָכָה.

סְלִיק סֵדֶר עֲבוּדַת הַיּוֹם בְּעֶזְרַת צוּר

הַלְכוֹת שַׁבָּת

סִימָן רַמב

גְּרַסִּינָן בְּפֶרֶק 'כָּל כְּתָבֵי': אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן מִשּׁוּם רַבִּי יוֹסִי, כָּל
הַמְעַנֵּג אֶת הַשַּׁבָּת נוֹתֵנִין לוֹ נַחְלָה בְּלֹא מְצָרִים. רַב נַחְמָן בְּר
יִצְחָק אָמַר, אִף נָצוּל מִשְׁעֶבֶד מְלֻכּוּת. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אָמַר
רַב, כָּל הַמְעַנֵּג שַׁבָּת נוֹתֵנִין לוֹ מְשָׁלוֹת לְבוֹ. וְאָמַר רַבִּי חִזְיָא בְּר
אַבָּא, אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, כָּל הַמְשַׁמֵּר שַׁבָּת כְּהַלְכָתוֹ, אֶפְלוּ עוֹבֵד

עבודת זרה כַּאֲנוּשׁ - מוֹחֲלִין לוֹ. אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַבִּי, אֲלֵמְלֵי שְׁמָרוּ יִשְׂרָאֵל שַׁבַּת רֵאשׁוֹנָה כְּהִלְכָתָהּ - לֹא שְׁלֹטָה בָּהֶם וְכוּ'. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן בַּר יוֹחָאֵי, אֲלֵמְלֵי מְשֻׁמְרִים יִשְׂרָאֵל שְׁתֵּי שַׁבָּתוֹת מִיַּד נִגְאָלִין.

יוֹם שְׁלִישִׁי י' טִבֵּת תִּשְׁע"ו

הַמְּשֻׁד סִימָן רמב

גְּרִסִּינָן בְּפִסְחִים בְּפֶרֶק 'אלו דְּבָרִים' (סח ע"ב): אָמַר רַבָּה, הַכֹּל מוֹדִים בְּשַׁבַּת דְּבַעֲיָנָן "לָכֶם", דְּכָתִיב "וְקָרְאתָ לְשַׁבַּת עֲנָג". פְּרוּשׁ, מִשּׁוּם דְּבַחַד קָרָא כְּתִיב "עֲצַרְתָּ תְּהִיָּה לָכֶם", וּבְקָרָא אַחֲרֵינָא כְּתִיב: "עֲצַרְתָּ לָהּ אֱלֹהֶיךָ", וּפְלִיגֵי בַּהּ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר סָבַר: אוֹ כֹּל "לָכֶם", פְּרוּשׁ, לְאָכַל וְלִשְׁתּוֹת וְלִשְׁמַח בּוֹ, אוֹ "כֹּל לָהּ", פְּרוּשׁ לְלַמַּד וְלִשְׁנוֹת. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ סָבַר: חִלְקָהּ, חֲצִיּוֹ לָהּ וְחֲצִיּוֹ לָכֶם. וְקָאָמַר דְּבַשְׁבַּת כּוּלֵי עֲלָמָא מוֹדוּ דְּבַעֲיָנָן נְמִי "לָכֶם", וְהָא דְּאָמַר רַבִּי עֲקִיבָא

(שבת קיח ע"ב): 'עֲשֵׂה שַׁבְּתָךְ חוֹל וְאֵל תִּצְטַרְךָ לְבְרִיּוֹת' הֵינּוּ
 בְּדֹלָא אֶפְשָׁר לִיה, אֲבָל אֶפְשָׁר לִיה - צָרִיךְ לְכַבְּדוֹ כְּפִי יְכַלְתּוּ,
 דְּגֵרְסִינֵן בְּפָרֶק 'כָּל כְּתָבִי' (ק"ט ע"א): 'עֲשִׂירִים שְׁכָּל הָאָרְצוֹת
 בְּמָה הֵם זֹכִים? בְּמָה שְׁמֹכְבִּדִין אֶת הַשַּׁבָּת'. וְגֵרְסִינֵן נְמִי
 בַּהֵיא פְּרָקָא (ק"ח ע"ב): בְּמָה מְעַנְגּוּ? בְּדָגִים גְּדוֹלִים וְרָאשֵׁי
 שׁוּמִין וְתַבְשִׁיל שֶׁל תְּרֵדִין. וְהָא דְאָמַר רַבִּי חִיא בַר אֲשִׁי אָמַר
 רַבִּי: אֶפְלוּ דְבַר מוּעֵט וְעֵשָׂאוֹ לְכַבּוֹד שַׁבָּת - הָוִי עֲנָג. וְאָמַר רַב
 פִּפְא, אֶפְלוּ כֶּסֶף דְּהֶרְסְנָא, הֵינּוּ לְמִי שֶׁהִשְׁעָה דְּחֻקָּה לוֹ, וְכַמָּה
 פְּעָמִים נִשְׁאַתִּי וְנִתְתִּי בְּדָבָר לְפָנַי אֲדוּנִי אָבִי ז"ל, כְּמוֹנֵי הַיּוֹם
 שֵׁישׁ לִי מְעַט מִשְּׁלִי, וְאֵינּוּ מִסְפִּיק לִי, וְצָרִיךְ אֲנִי לְאַחֲרִים, אִם
 אֲנִי בְּכָלֵל 'עֲשֵׂה שַׁבְּתָךְ חוֹל' אִם לָאוּ? וְלֹא הִשְׁיִבְנִי דְבַר בְּרוּר.
 אַחַר כֵּךְ מְצֵאתִי בְּפָרְקֵי אֲבוֹת לְרִש"י, שֶׁפָּרַשׁ עַל הַהֵיא מִשְׁנָה,
 דְּרַבִּי יְהוּדָה בֶּן תִּימָא אוֹמֵר הָוִי עַז כְּנָמַר, שְׁכָתַב וְזֶה לְשׁוֹנוֹ:
 תַּכְף לְאוֹתָהּ מִשְׁנָה 'רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר, עֲשֵׂה שַׁבְּתָךְ חוֹל' -
 שְׁנוּיָה הֵיא דְבֶן תִּימָא, לְאוּר״י, דְּרַבִּי עֲקִיבָא לֹא אָמַר אֱלָא
 לְמִי שֶׁהִשְׁעָה דְּחֻקָּה לוֹ בְּיֹתֵר, אֲבָל צָרִיךְ אָדָם לְזַרְזוֹ עֲצֻמוֹ
 כְּנָמַר וּכְנֶשֶׁר לְכַבְּדוֹ שַׁבְּתוֹת בְּיֹתֵר; עַד כָּאֵן. עַל כֵּן צָרִיךְ כָּל

אָדָם לְצַמְצָם בְּשָׂאָר יָמִים כְּדֵי לְכַבֵּד הַשַּׁבָּת. וְאֵל יֹאמֶר הַיְאֹךְ
 אַחֲסֵר פְּרִנְסָתִי? כִּי אֲדַרְבֶּה! אִם יוֹסִיף - יוֹסִיפוּ לוֹ, כְּדִקְתָּנִי
 תַּחֲלִיפָא אַחֲוָה דְרַבְּנָאֵי חוּזָאָה: כָּל פְּרִנְסָתוֹ שֶׁל אָדָם קְצוּבָה לוֹ
 מֵרֵאשׁ הַשָּׁנָה לְרֵאשׁ הַשָּׁנָה, חוּץ מֵהוּצָאת שַׁבָּת וְיוֹם טוֹב
 וְהוּצָאת בְּנֵי לְתַלְמוּד תּוֹרָה, אִם מוֹסִיף - יוֹסִיפוּ לוֹ. וְאִמְרִינָן
 גְּמִי גְבִי הוּצָאת שַׁבָּת וְיוֹם טוֹב, אוֹמֵר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: בְּנֵי!
 לָווּ עָלֵי וְאִנִּי פּוֹרַע, וְכִיּוֹן שְׁכֵן הוּא - אֵל יְדָאָג, כִּי נֶאֱמַן הוּא
 בַּעַל חוּבוֹ לְפָרַע לוֹ חוּבוֹ.

יוֹם רְבִיעִי יֵא טִבַּת תְּשַׁע"ו

הַמְּשֵׁךְ סִימָן רַמְב

גְּרִסִּינָן בְּמַסְכַּת יוֹם טוֹב בְּפָרָק ב': אָמְרוּ עָלָיו עַל שְׂמַאי הַזְקֵן,
 שֶׁכָּל יָמָיו הָיָה אוֹכֵל לְכַבוֹד שַׁבָּת הָיָה מוּצֵא בְּהֵמָה נָאָה הָיָה
 אוֹמֵר: זֶה לְשַׁבָּת! לְמַחֵר מְצָא נָאָה הַיְמִנָה, מִנִּיחַ הַשְּׂנִיָּה וְאוֹכֵל
 הֵרָאשׁוּנָה. אָבֵל הַלֵּל הַזֵּקֵן מְדָה אַחֲרֵת הֵיטָה בּוֹ, שֶׁכָּל מַעֲשָׂיו

לשם שמים, שנאמר: "ברוך ה' יום יום". ותניא נמי הכי, בית שמאי אומרים: מחד בשבתא לשבתא. ובית הלל אומרים: ברוך ה' יום יום. עשר תקנות תקן עזרא, ואחת מהן שיהו מכבסין בגדיהם בחמישי בשבת לכבוד שבת.

ועתה אסדר כל הדברים שהיו קדם השבת לצורך השבת

סימן רמג

וגרסינן בפרק קמא דעבודה זרה: תניא, רבי שמעון בן גמליאל אומר, לא ישכיר אדם מרחצאות לגוי מפני שנקראת על שמו. וגוי זה עושה בו מלאכה בשבת, אבל שדה - מתר, שכן דרך לקבל שדה באריסות, ואף על פי שיודעים שהיא של ישראל, אומרים, הגוי לקחה באריסות, ולעצמו הוא עובד. מה שאין כן במרחץ, שאין דרך להחכירו, כתב הרמב"ן: תנור, יש מסתפקים בו אם דרך להחכירו כמו שדה ושרי, או אם דומה למרחץ ואסור. והוא הכריע לאסור, דדוקא שדה אומרים ארעא לאריסות קימא, אבל תנור - אינו עומד לאריסות. ודינו במרחץ, אפלו השכירו לשנה - אסור. ובריחים נהגו התר שעומדין לאריסות. ורבנו האי ז"ל כתב: אם השכירו שנים

(ספרים אחרים: 'לשנים') הרבה, ונתפרסם הדבר - מתר. וכן נהגו
התר בכבל. ואדוני אבי ז"ל כתב: ולפי זה נתברר ונתפרסם
הדבר בכל גבולנו, שכל מי שיש לו מרחץ או תנור - אינו
שוכר פועלים לעשות לו מלאכה בהם, ולוקח הוא הרוח של
הרחיצה והאפייה, אלא משכירו לאחד, לשנה או לחדשים
בדבר ידוע, ושטול החוכר כל הרוח שיבא ממנו. הלכך מתר
בקבלנות, שאין מלאכת הגוי נקראת על שם ישראל, אבל אם
היה משכירו לזמים - אסור לקח שכר שבת ויום טוב.

יום המישי יב טבת תשע"ו

סימן רמד

ישראל ששכר גוי לבנות לו בית בקבלנות, היה מתיר רבנו תם
שיבנו לו בשבת. ורבי יצחק אסרו. ואפילו סתת הגוי האבנים
בביתו בשבת - אסור לישראל לשקען בבנין. והני מילי בתוך
התחום, אבל אם הוא חוץ לתחום, וגם אין עיר אחרת בתוך

תחומו של בית שבוונה - מתר. וכן כתב הרמב"ם ז"ל: אם שכרו לשנה או לשנים שיכתב לו או יארג לו בגד - מתר, כאלו קצץ עמו שיכתב לו ספר, או יארג לו בגד. אבל היתה המלאכה בגלוי, כגון שפסק עמו שיבנה לו כתלו - אסור. והני מילי בכתל שבתוך התחום, שאין הכל יודעין שפסק עמו, ויאמרו שעושה מלאכת ישראל, אבל אם היה חוץ לתחום שאין שם ישראל שיראה שעושין המלאכה בשבת - מתר.

סימן רמה

ישראל וגוי שקבלו שדה בשתפות, לא יאמר ישראל לגוי: 'טול אתה חלקך בשבת ואני בחול'. ואפלו לא אמר בן בפרוש, אלא כשבאין לחשבון, אומר הישראל: 'אטל של יום ראשון כנגד יום שבת שנטלת' - אסור. אבל אם מתחלה כשקבלו השתפות, התנו שיטול הגוי של שבת, והישראל יום ראשון כנגדו - מתר. ור"י היה מתיר בתנור שקבלו בשתפות, אפלו לא התנו, דדוקא בשדה אסור, לפי שחלק הישראל מתעלה ומתרבה באותה מלאכה שעושה הגוי בשבת. אבל בתנור שאין חלק ישראל מתעלה בכך - מתר לחלק ולומר:

'יהא שלי בחול ושלך בשבת'. ורַבְּנּוּ תַּם אוֹסֵר. וְכֵן יֵרָאֶה דַּעַת
 הַרְמַב"ם ז"ל, שְׁכַתְּב: הַמְשַׁתְּתֵף עִם הַגּוֹי בְּמִלְאָכָה אוֹ
 בְּסַחֲרָה, אִם הִתְּנוּ וְכוּ', וּמִלְאָכָה דּוּמָה לְתַנּוּר שְׁאִין חֵלֶק
 הַיִּשְׂרָאֵל מִתְּעַלָּה בָּמָה שֶׁהַגּוֹי עוֹשֶׂה, וְאָסוּר בְּלֹא הִתְּנוּ. וְכַתֵּב
 אֲדוֹנֵי אָבִי הָרַא"ש ז"ל: וּמִיָּהוּ תַנּוּר שֶׁלְּקָחוּ הַיִּשְׂרָאֵל מִשְׁכּוֹן
 מִן הַגּוֹי, נִרְאֶה שְׁאִין צָרִיךְ הַיִּשְׂרָאֵל לְהִתְּנוֹת כָּלוּם, כִּיּוֹן שֶׁהוּא
 בְּרִשׁוֹת הַגּוֹי, וְשֹׁכֵר הַתַּנּוּר הוּא רַק לְיִשְׂרָאֵל בְּרַבִּית שְׁלוֹ, וְאִין
 לְיִשְׂרָאֵל חֵלֶק בְּגוֹף הַתַּנּוּר. וְאִם לֹא הִתְּנוּ תַחֲלָה, וְגַם לֹא בָּאוּ
 לוֹמַר שִׁיקַח הַיִּשְׂרָאֵל יוֹם אַחֵר כְּנֶגֶד שַׁבַּת, אֲלֹא חֵלְקוּ סֵתָם -
 מִבְּעֵיָא וְלֹא אִפְשִׁיטָא. וְכַתֵּב אֲדוֹנֵי אָבִי הָרַא"ש ז"ל: כִּיּוֹן
 דְּסִפִּיקָא דְרַבָּנָן הוּא - אֲזִלִּינָן לְקוּלָא, וְאִין צָרִיךְ לְהַנִּיחַ לַגּוֹי
 לְטוֹל כָּל הַשַּׁבָּתוֹת לְבִדּוּ. אֲבָל מִדְּבַרֵי הַרְמַב"ם ז"ל יֵרָאֶה
 לְחוּמָרָא, שְׁכַתְּב: וְאִם לֹא הִתְּנוּ, וְשֹׁכֵר הַשַּׁבָּת אֵינּוּ יְדוּעַ, יֵרָאֶה
 לִי שֶׁהַגּוֹי יִטּוֹל שְׁבִיעִית הַשֹּׁכֵר, וְהַשָּׂאֵר חוֹלְקִין בְּשׂוּהָ. וְכַתֵּב
 עוֹד: הַנּוֹתֵן מְעוֹת לַגּוֹי לְהִתְעַסֵּק בָּהֶם, אִף עַל פִּי שֶׁהַגּוֹי נוֹשֵׂא

וּנְוֹתֵן בְּהֵן בְּשַׁבַּת - חוֹלֵק עִמּוֹ כָּל הַשְּׂכָר בְּשׂוּה, וּבְזֵה הוֹרוּ כָּל הַגָּאוֹנִים.

יוֹם שִׁישִׁי יג טַבַּת תַּשַּׁע"ו

סִימָן רַמּוֹ

תָּנוּ רַבָּנָן, לֹא יִשְׁכִּיר אָדָם כְּלָיו לְגוֹי בְּעֶרְב שַׁבַּת וּבְרַבִּיעֵי וּבַחֲמִישֵׁי - מִתָּר. וּמִיָּרִי בְּהַבְלָעָה שְׁמִשְׁכִּירִים לְחֹדֶשׁ הַלְּכָן בְּרַבִּיעֵי וּבַחֲמִישֵׁי - מִתָּר וְאֶפְלוּ הָכִי בְּשִׁישִׁי - אָסוּר. אָבֵל בְּשִׁכִּיר יוֹם אֶפְלוּ בְּרַבִּיעֵי וּבַחֲמִישִׁי - נָמִי אָסוּר. וּמִיָּהוּ פִּרְשׁ הָרַב רַבֵּנוּ יוֹנָה ז"ל, הָא דְאָסוּר בּוּ אֶפְלוּ בְּהַבְלָעָה, הֵינּוּ דְוָקָא בְּכֻלִּים שְׁעוֹשִׂין בְּהֵן מְלָאכָה, כְּגוֹן מַחְרָשָׁה וְכִיּוֹצֵא בָּהּ, מִפְּנֵי שֶׁנִּרְאָה כְּשִׁעוֹשָׂה בּוּ גוֹי מְלָאכָה בְּשַׁבַּת כְּאֵלוּ הוּא שְׁלוּחוֹ שֶׁל יִשְׂרָאֵל. וּמִכָּל מְקוֹם בְּרַבִּיעֵי וּבַחֲמִישִׁי - מִתָּר בְּהַבְלָעָה, כִּיּוֹן שֶׁהוּא רְחוּק מִן הַשַּׁבַּת. אָבֵל כְּלָים שְׂאִין עוֹשִׂין בְּהֵן מְלָאכָה - אֶפְלוּ בְּעֶרְב שַׁבַּת מִתָּר בְּהַבְלָעָה. וְדוּקָא לְהַשְׁכִּיר אָסוּר, מִשּׁוּם שְׂכָר שַׁבַּת, אָבֵל לְהַשְׂאִיל לוֹ, כְּתוּב בְּסִפְר הַמְצוֹת: שְׁמִתָּר

אָפּלוּ בַּעֲרֵב שַׁבָּת, כִּיּוֹן דְקִימָא לָן כְּבֵית הַלֵּל, דְּשַׁבִּיתָה כְּלִים
 לֹאוּ דְאוֹרִיתָא, וּמְכַל מְקוּם בַּשַּׁבָּת - אָסוּר לְהַשְׁאִילָם לוּ,
 אַבְלָבְהֶמְתּוּ - אָסוּר בֵּין לְהַשְׁאִיל בֵּין לְהַשְׁפִּיר, אָפּלוּ כִּיּוֹם
 רֵאשׁוֹן! שְׁאָדָם מְצוּהָ עַל שַׁבִּיתָת בְּהֶמְתּוּ. וְאָפּילוּ אִם יִפְקִירָנָה
 בֵּינוּ לְבֵין עֲצָמוּ - אָסוּר, שֶׁהַכֵּל יוֹדְעִין שֶׁהִיא בְּהֶמְתּוּ שֶׁל
 יִשְׂרָאֵל, וְאִין הַכֵּל יוֹדְעִין שֶׁהִפְקִירָה, וְאוֹמְרִים: בְּהֶמְתּוּ שֶׁל
 יִשְׂרָאֵל עוֹשֶׂה מְלָאכָה בַּשַּׁבָּת. וּבִסְפֹר הַמְצוֹת הַתִּיר לְהַשְׁפִּירָה
 בַּהֲבִלְעָה עַל יְדֵי הַפְּקָר, שְׁצָרִיךְ לְהַפְקִירָה, לְהַפְקִיעַ אָסוּר
 שַׁבִּיתָת בְּהֶמָּה. וְכַתֵּב הָרַב רַבְּנוּ פֶּרֶץ: וַיִּפְרֹשׁ בַּשַּׁעַת הַפְּקָר
 שְׁאִינוּ מִפְקִירָה אֶלָּא כִּיּוֹם הַשַּׁבָּת, אוּ כָּל זְמַן שֶׁעוֹשֶׂה מְלָאכָה
 כִּיּוֹם הַשַּׁבָּת, כְּדִי שְׁלֹא יִזְכֶּה בָּהּ אַחַר, וְאָף עַל פִּי שְׁאִינוּ
 מִפְקִירָה לְגַמְרֵי - הוּי הַפְּקָר. וְנִרְאֶה, דְּאָפּלוּ בְּסִתָּם, נָמִי דַעְתּוּ
 לָזֶה, שֶׁהָרִי אִינוּ מִפְקִירָה אֶלָּא לְהַפְקִיעַ אָסוּר שַׁבִּיתָת שַׁבָּת.

שַׁבָּת קַדְשׁ יַד טַבַּת תִּשְׁעִי

אין משלחין אגרות ביד גוי בערב שבת, ובכריעי ובחמישי - מתר. ואסיקנא, אם פסק עמו בדמים בסכום ידוע, אפלו ערב שבת סמוך לחשכה - מתר. ואם לא פסק עמו, אם יש בעיר שהוא שלח אותו שם איש ידוע, שכל כתב שמביאים לעיר נותנים אותו לידו, והוא מגיעו ליד מי שנשתלח לו - מתר אפלו בערב שבת, אם יש שהות ביום כדי שיוכל להגיע לבית הסמוך לחומה, בעיר שהוא שלוח שם. ואם אין אדם ידוע בעיר לקבל הכתבים - אין משלחין אותו בערב שבת, אלא אם כן קצץ ובכריעי ובחמישי - מתר. והרמב"ם ז"ל כתב: לא קצץ - אסור לשלח לעולם.

סימן רמח

אין מפליגין בספינה פחות משלשה ימים קדם השבת, במה דברים אמורים? לדבר הרשות, אבל לדבר מצוה - מתר, ופוסק עמו שישבת. רבי שמעון בן גמליאל אומר: אין צריך לפסק, והלקה כמותו. ודרך מועט כמו מצור לצידון, שלא היה ביניהם רק מהלך יום - מתר, אפלו בערב שבת. יש מפרשים:

הטעם משום אסור תחומין, ולכך מתירין בספינה גדולה שהולכת למעלה מעשרה. ורב אלפס פירש הטעם - משום ענג שבת, שכל שלשה ימים הראשונים - גופו משתבר, ואין רוחו חוזרת עד אחר שלשה ימים, ולכן מתירין בנהרות הנובעים שאינו מצטער. ובעל הלכות גדולות כתב: אם קנה שבתה בספינה מערב שבת - מתר לכנס בה אפילו בשבת. ור"י אסר הכל, אפלו בתוך התחום, מפני שהוא נראה שט על פני המים שהוא אסור, ולענין דבר מצוה, פירש רבנו תם: שכל מקום שאדם הולך, כגון לסחורה או לראות פני חברו - חשיב הכל דבר מצוה, ואין חשובה דבר הרשות, אלא כשהולך לטייל.

סימן רמט

אין צריך במלחמת הרשות על עירות של גוים, אלא אם כן התחילו שלשה ימים קדם השבת, ואם התחילו - אין מפסיקין. אבל מלחמת מצוה - מתחילין אפלו בשבת. אין הולכין בערב שבת יותר משלש פרסאות כדי שיגיע למלון בעוד היום גדול, ויכול להכין צרכי סעדה לשבת, לא שנא אם הולך לביתו או

לְבֵית הָאוֹשְׁפִיזָא. אֵין קוֹבְעִין סְעוּדָה בְּעֶרֶב שַׁבַּת מְשׁוּם כְּבוֹד שַׁבַּת, וּמִתָּר לְאָכוֹל עַד שֶׁתַּחֲשֹׁךְ. וּמִכָּל מְקוֹם, אָסוּר לְקַבֵּעַ בּוֹ סְעֻדָה, כְּדִי שְׂיִכְנֹס לְשַׁבַּת כְּשֶׁהוּא תָאֵב לְאָכוֹל. לְשׁוֹן הָרַמְבַּ"ם: מִצְוָה שְׂיִמְנַע אָדָם מִן הַמִּנְחָה וּלְמַעַלָּה לְקַבֵּעַ סְעוּדָתוֹ.

יום ראשון טו טבת תשע"ו

הַמְשַׁךְ סִימָן רַמְט

וּנְרָאָה דְאָף קָדָם הַמִּנְחָה נָמִי אֵין לְקַבֵּעַ, ד'עֶרֶב שַׁבַּת' – סְתָמָא קְאָמַר. גְּרַסִּינָן בְּפֶרֶק 'הַשּׁוֹלַח' (לח ע"ב): 'אָמַר רַבִּי חִזְיָא בַר אָבָא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, שְׁתֵּי מְשַׁפְּחוֹת הָיוּ בִירוּשָׁלַיִם, אַחַת קְבָעָה סְעוּדָתָהּ בְּעֶרֶב שַׁבַּת וְאַחַת בְּשַׁבַּת. פְּרוּשׁ, בְּשַׁעַת בֵּית הַמְדְרָשׁ, וּשְׁתֵּיהֶן נַעֲקְרוּ. וְיִרְאָה, שְׁדַרְךָ אַנְשֵׁי מַעֲשֵׂה לְהַתְעַנּוֹת כָּל הַיּוֹם, כְּאִתָּא בְּעָרוּבִין בְּפֶרֶק 'בְּכָל מְעָרְבִין' (מ' ע"ב): 'הֲנִי בְנִי בִי רַב דִּיתְבִּי בְּתַעֲנִיתָא בְּמַעְלֵי שַׁבְּתָא, מַהוּ לְאַשְׁלוּמִי? אֲלָמָא, שְׁדַרְךָ תְּלַמִּידֵי חֲכָמִים לְהַתְעַנּוֹת בְּעֶרֶב שַׁבַּת. וּלְעַנְיָן בְּעִין, אֲסִיקְנָא (עָרוּבִין מֵא ע"א): וְהִלְכְתָא – מִתְעַנָּה וּמְשָׁלִים. פְּרוּשׁ, אִם יִרְצָה,

ולא הוּי כְּמַתְעֵנָה בַּשָּׁבֶת. וְכִיּוֹן שְׂיִכּוּל לְהַשְׁלִים אִם יִרְצֶה, וְהוּא קָבַל עָלָיו תַּעֲנִית סֶתֶם, וְכָל תַּעֲנִית שְׁלֵא שְׁקַעָה עָלָיו הַחֲמָה אִינוּ תַּעֲנִית' - צָרִיךְ לְהַשְׁלִים עַד צֵאת הַכּוֹכָבִים, אִם לֹא שִׁפְרַשׁ בַּשַּׁעַת קִבְלַת תַּעֲנִית עַד שִׁישְׁלִים תְּפִלְתּוֹ עִם הַצְּבוּר. וְהָרַב רַבְּנוּ מֵאִיר כָּתַב, שְׂיִכּוּל לְאַכֹּל מִיַּד אַחַר הַתְּפִלָּה קֹדֶם שְׁקִיעַת הַחֲמָה, שֶׁהוּא מְפָרֵשׁ 'מַתְעֵנָה וּמַשְׁלִים' - עַד אַחַר הַתְּפִלָּה, אָבֵל אִם מַתְעֵנָה בְּעָרֵב שַׁבַּת תַּעֲנִית חֲלוּם - מַתְעֵנָה עַד צֵאת הַכּוֹכָבִים, כִּיּוֹן שְׂיִכּוּל לְהַתְעַנּוֹת אֶפְלוּ בַּשָּׁבֶת, כָּל שָׁכַן שִׁמְשָׁלִים עַד הַלֵּילָה.

סימן רנ

וַיִּשְׁכַּח בְּבִקְרַת בְּיּוֹם שִׁישִׁי לְהַכִּין צָרְכֵי שַׁבַּת, דְּכָתִיב: "וְהָיָה בְּיּוֹם הַשִּׁשִּׁי וְהַכִּינוּ", מִשְׁמַע הַזְּמָנָה בְּבִקְרַת דּוּמְיָא דְהַבָּאָה, דְּכָתִיב "וְהַכִּינוּ אֶת אֲשֶׁר יִבְיֵאוּ", וְהַבָּאָה הִיְתָה בְּבִקְרַת לְאַלְתֵּר. וְאִם יֵשׁ לוֹ כֶּמֶה עֲבָדִים לְשִׁמְשׂוֹ - יִשְׁתַּדֵּל בְּעֲצֻמוֹ לְהַכִּין שׁוּם דְּבָר לְצָרְכֵי שַׁבַּת כְּדִי לְכַבְּדוֹ, כְּדֹאִיתָא בְּפִרְקָא 'כָּל כְּתָבִי' (קִיט ע"ב): רַב חֲסֵדָא פְּרִיס סִילְקֵי - פְּרוּשׁ, הִיָּה מְחַתֵּךְ הַיָּרֵק

לְצַרֵּךְ סְעֻדַת שַׁבָּת. רָבָה וְרַב יוֹסֵף מְצַלְחֵי צִיבֵי - הָיוּ מְבַקְעִין הָעֲצִים. רַבִּי זְעִירָא מְצַתַּת צְתוּתִי - הָיָה מְדַלֵּיק הָאֵשׁ. רַב נַחֲמָן בַּר יִצְחָק מְכַתֵּף וְעֵייל מְכַתֵּף וְנִפְיָק, אָמַר, אֵי מְקַלְעֵי רַבִּי אָמִי וְרַבִּי אָסִי מִי לֹא מְכַתִּיפְנָא קְמִייהוּ? פְּרוּשׁ, הָיָה מְתַקֵּן הַבַּיִת, מְכַנְּסֵי הַכָּלִים הַצָּרִיכִין לְשַׁבָּת וּמְפַנֶּה כָּלִי הַחֹל. וּמֵהֶם יִלְמַד כָּל אָדָם, וְלֹא יֹאמֶר: 'לֹא אָפְגָם כְּבוּדִי', כִּי זֶה כְּבוּדוֹ! שְׂמַכְבֵּד הַשַּׁבָּת.

יום שני טז טבת תשע"ו

סימן רנא

הַעוֹשֶׂה מְלֹאכָה בְּעֶרְב שַׁבָּת מִן הַמִּנְחָה וְלִמְעֻלָּה, דְּהִינּוּ מִשֵּׁשׁ שָׁעוֹת וּמִחֻצָּה וְלִמְעֻלָּה - אֵינּוּ רוֹאֶה סִימָן בְּרָכָה. כָּתַב אָבִי הַעֲזָרִי, דְּוָקֵא הַעוֹשֶׂה מְלֹאכָה לְהַשְׁתַּכֵּר, אָבֵל מְתַקֵּן הוּא בְּגִדְדִי וְכֻלְיוֹ לְצַרֵּךְ שַׁבָּת וְיוֹם טוֹב. וּמִשְׁמַע מְסוּפָה דְּבַרְיוֹ, שְׂאֵפְלוּ אִם אֵינּוּ עוֹשֶׂה לְהַשְׁתַּכֵּר, אִם אֵינּוּ עוֹשֶׂה לְצַרֵּךְ שַׁבָּת - אָסוּר. וְכָתַב

אָדוּנִי אָבִי הָרֵא"ש ז"ל: וְכֵן מִי שְׁכֹחַתְבּ לְעַצְמוֹ סְפָרִים דָּרוֹךְ לְמוֹדוֹ - מִתָּר כָּל הַיּוֹם.

סִימָן רַנֵּב

מִתָּר לְהִתְחִיל בְּמִלְאָכָה בְּעָרֵב שַׁבַּת סְמוּךְ לַחֲשֻׁכָה, אֶף עַל פִּי שְׂאִינוּ יָכוֹל לְגוֹמְרָה מִבְּעוֹד יוֹם, וְהִיא נִגְמָרֶת מֵאֵלֶיהָ בַּשַּׁבָּת, כְּגוֹן לְשֵׁרוֹת דִּי וְסִמְנִין בְּמַיִם, וְהֵן נִשְׂרִים כָּל הַשַּׁבָּת, וְלִתְת אֲזַנִּין שֶׁל פִּשְׁתָּן לְתַנּוֹר כְּדִי שְׂיִתְלַבְּנוּ, וְלִתְת צְמֵר לְתוֹךְ הַיּוֹרָה שְׂאִינָה עַל גְּבִי הָאֵשׁ, וְטוֹחָה בְּטִיט. אָבֵל אִם הִיָּתָה עַל הָאֵשׁ - אָסוּר שְׂמָא יַחְתָּה בְּגַחְלִים. אוֹ אֶפְלוּ אִינָה עַל הָאֵשׁ, אִם הִיא פְּתוּחָה - אָסוּר, שְׂמָא יָגִיס בָּהּ בְּכֶךְ, וְהַמְגִיס בְּקַדְרָה אֶפְלוּ אִינָה עַל הָאֵשׁ - חֲזִיב מְשׁוּם מְבַשֵּׁל. וּמִתָּר לְפָרֵס מְצוּדוֹת חֲזִיה וְעוֹף וְדָגִים וְהֵן נִצוּדִים בַּשַּׁבָּת. וּמִתָּר לְמַכּוֹר לְגוֹי וּלְהִטְעִינוּ סְמוּךְ לַחֲשֻׁכָה, רַק שְׂיַצֵּא מִבֵּיתוֹ מִבְּעוֹד יוֹם. וּמִתָּר לְתַן בְּגָדָיו לְכוּבֵס גּוֹי וְעוֹרוֹת לְעַבְדָּן סְמוּךְ לַחֲשֻׁכָה, אִם קָצֵץ לוֹ דְּמַיִם. אָבֵל אִם לֹא קָצֵץ - אָסוּר, אֶלָּא אִם כֵּן בְּיוֹם רְבִיעִי אוֹ בְּיוֹם חֲמִישִׁי. וּמִתָּר לְפָתַח מַיִם לְגִנָּה וְהֵם נִמְשָׁכִין וְהוֹלְכִים בְּכָל

הַשָּׁבֶת, וְלִהְיִיחַ קִילּוֹר עָבָה עַל הָעֵינַן, אַף עַל פִּי שְׁאָסוּר בַּשָּׁבֶת מִשּׁוּם מְמַרְחָ. אָבַל קִילּוֹר רַךְ וְצָלוּל - אֶפְלוּ בַשָּׁבֶת מִתָּר לִהְיִיחָה עַל גְּבֵי הָעֵינַן. וּמִתָּר לָתֵת מְגֻמָּר תַּחַת הַכְּלִים, וְהֵם מִתְגַּמְרִים מֵאֲלִיָּהֶן כָּל הַשָּׁבֶת. וְלָתֵת שְׁעוֹרִין בְּגִיגִית לְשְׂרוֹתָן וְלָתֵת גָּחָלִים בְּכָלִי, וְהֵן דּוֹלְקִין וְהוֹלְכִין כָּל הַשָּׁבֶת, אַף עַל פִּי שְׁמִשְׁתַּמֵּשׁ בְּכָלִי, דְּקִימָא לָן, שְׁבִיתַת כְּלִים - לָאוּ דְאוֹרִיתָא! וְאֶפְלוּ אִם הַכְּלִי עוֹשֶׂה מַעֲשֶׂה בַשָּׁבֶת. וְטוֹעֲנִין בְּקוֹרוֹת בֵּית הַבַּד וּבֵית הַגָּת מִבְּעוֹד יוֹם עַל זֵיתִים וְעִנְבִים שְׁנִתְרַסְקוּ מִבְּעוֹד יוֹם, וְטוֹעֵן עֲלֵיהֶם לְהוֹצִיא מֵהֵן מִשְׁקִין, וְהַשְּׁמֵן וְהַיֵּין הַיּוֹצֵא מֵהֵן - מִתָּר.

יוֹם שְׁלִישִׁי יוֹם טִבַּת תְּשַׁע"ו

סִימָן רַנֵּב

וְכֵן בְּסֵר וּמְלִילוֹת שְׁנִתְרַסְקוּ מִבְּעוֹד יוֹם וְטוֹעֵן עֲלֵיהֶם מִבְּעוֹד יוֹם לְהוֹצִיא מֵהֶם מִשְׁקִין - מִתָּרִין הַמִּשְׁקִין הַיּוֹצֵאִים מֵהֶם. וְדוֹקָא שְׁנִדּוּכוֹ הֵיטֵב מִעֲרַב שָׁבֶת, וְאִינָן מְחַסְרִים אֶלָּא שְׁחִיקָה,

אָבֵל לֹא נִדְּוְכוּ הֵיטֵב, אֲלֵא שְׁנַתְרַסְקוּ מֵעַט - אֲסוּרִין הַמְשַׁקִּין הַיּוֹצְאִין מֵהֶם. אָבֵל אֲסוּר לָתֵת חֲטִינ לְתוֹךְ רַחִים, אֲלֵא כְּדִי שְׂיִטְחֲנוּ מִבְּעוֹד יוֹם, כִּיּוֹן דְּאִוּוֹשָׁא מִלְתָּא טְפִי - אִיכָּא זִילוּתָא דְשַׁבְתָּא. לֹא יֵצֵא הַחֲיֵיט בְּמַחְטוֹ, וְלֹא הִלְבְּלָר בְּקוּלְמוֹסוֹ עָרֵב שַׁבַּת סְמוּךְ לַחֲשֻׁכָּה, שְׂמָא יִשְׁכַּח וַיֵּצֵא בְּהֵן בְּשַׁבַּת, אָבֵל בְּתַפְלִין - מִתָּר לְצֵאת סְמוּךְ לַחֲשֻׁכָּה, וְלֹא חִישִׁינן שְׂמָא יִשְׁכַּח וַיֵּצֵא בְּהֵן מִשְׁתַּחֲשֵׁף, שְׂאֲסוּר לְהַסִּיחַ דְּעֵתוֹ מֵהֶם בְּעוֹדוֹן בְּרֵאשׁוֹ. מְצוּהָ עַל כָּל אָדָם שְׂיִמְשֵׁמֵשׁ בְּבִגְדֵיּוֹ בְּעָרֵב שַׁבַּת סְמוּךְ לַחֲשֻׁכָּה, שְׂלֵא יִהְיֶה בְּהֵן דְּבָר שְׂאֲסוּר לְצֵאת בּוֹ בְּשַׁבַּת.

סִימָן רֵנַג

כִּירָה שְׂהִיא עֲשׂוּיָה כְּקִדְרָה וְשׁוֹפְתִין עַל פִּיהָ קִדְרָה לְמַעְלָה, וַיֵּשׁ בָּהּ שְׂפִיתָת מְקוּם שְׂתֵי קִדְרוֹת, אִם הִסְקָה בְּגַפְתָּ, שְׂהוּא פְּסֻלַּת שְׁל זִיתִים, אוֹ בְּעֵצִים - אֲסוּר לְתַנן עָלֶיהָ תְּבַשִּׁיל מִבְּעוֹד יוֹם לְהַשְׁהוֹתוֹ עָלֶיהָ לְצַרְךָ הַלִּילָה, אֲלֵא אִם כֵּן נִתְבַּשֵּׁל כָּל צָרְכוֹ, וְהוּא מְצַטְמֵק וְרַע לוֹ, אוֹ שְׂהִיָּה חַי שְׂלֵא נִתְבַּשֵּׁל כָּלָל, דְּהַשְׂתָּא לִיכָּא לְמִיחַשׁ שְׂמָא יַחְתָּה, כִּיּוֹן שְׁנַתְבַּשֵּׁל כָּל צָרְכוֹ.

ובחי, נמי - מסיח דעתו ממנו עד למחר, ובכל הלילה יכול להתבשל בלא חתוי. אבל אם נתבשל קצת, אפלו כמאכל בן דרוסאי שהוא שלישי בשולו, ולא נתבשל כל צורכו, או אפלו שנתבשל כל צורכו, אם הוא מצטמק ויפה לו - אסור להשהותו עליה, אלא אם כן גרף, פרוש, שהוציא ממנו כל הגחלים, או קטם, פרוש, שכסה הגחלים באפר למעט חומה, דחיישינן שמא יחתה, שהרי ראוי בעוד לילה על ידי חתוי. ואם נתן בה חתיכה חיה - מתר, כאלו היתה בלה חיה, שהרי הסיח דעתו ממנה בשביל החתיכה החיה, שאינה יכולה להתבשל עד למחר, אבל לסמוך לה קדרה בסמוך חוצה לה - מתר, אפלו אינה לא גרופה ולא קטומה.

יום רביעי יח טבת תשע"ו

המשך סימן רנ

ואם הסקה בקש או בגבבא - מתר לשהות עליה, אפלו אינה לא גרופה ולא קטומה. ותנור, אפלו אם הסק בקש או בגבבא

- אָסוּר אָפְלוּ לְסַמֵּךְ לוֹ, אָפְלוּ אִם הוּא גְרוּף וְקָטוּם, וְכָל שְׁפָן לְשֵׁהוּת עַל גְּבוֹ וְתוֹכוֹ, דְּלֹא! וְכוּפָח, שֶׁהוּא מְקוּם שְׁפִיתָת קְדָרָה אַחַת, אִם הֵסֵק בְּקֶשׁ אוֹ בְּגִבָּבָא - דִּינּוּ כְּכִירָה, וּמְתָר עַל יְדֵי גְרוּפָה וְקָטוּמָה. וְאִם הֵסֵק בְּעֵצִים - דִּינּוּ כְּתַנּוּר, וְלֹא מְהִנֵּי לִיה גְרוּפָה וְקָטוּמָה. וְאָסוּר אָפְלוּ לְסַמֵּךְ לָהּ, כִּי הִיא שִׁיטַת רַב אֲלָפִים. אָבֵל רַשׁ"י וְרַ"י פָּסְקוּ, דְּכָל שֶׁהוּא כְּמֵאֲכַל בֶּן דְּרוּסָא - מְתָר לְהִשְׁהוּתוֹ עַל גְּבֵי כִירָה אָפְלוּ אִם הֵסֵקָה בְּגִפְתָּ וְעֵצִים, וְאָפְלוּ אִינָה גְרוּפָה וְקָטוּמָה. וְתַבְשִׁיל שֶׁנִּתְבַּשַׁל כָּל צָרְכוֹ, אָפְלוּ מְצַטְמֵק וְיִפָּה לוֹ - מְתָר גַּם כֵּן לְשֵׁהוּתוֹ עָלֶיהָ. אָבֵל לְהַחְזִיר, כְּגוֹן שֶׁהִנִּיחַ הַתַּבְשִׁיל עָלֶיהָ מִבְּעוֹד יוֹם, וּנְטָלוּ מִמֶּנּוּ בְּשִׁבְתָּ, וְבֹא לְהַחְזִירוֹ עָלֶיהָ - אִינוּ מְחִזְרִין עָלֶיהָ אֲלֵא אִם כֵּן גְרוּפָה וְקָטוּמָה, אוֹ שֶׁהֵסֵקָה בְּקֶשׁ אוֹ בְּגִבָּבָא. וְתַנּוּר אָפְלוּ הוּא גְרוּף וְקָטוּם - אִין מְחִזְרִין עָלָיו. וְכוּפָח, אִם הֵסֵק בְּקֶשׁ וּבְגִבָּבָא - דִּינּוּ כְּכִירָה, וּמְחִזְרִין עָלָיו אָפְלוּ הוּא גְרוּף וְקָטוּם, וְלָזֶה הַסְּכִים אָדוּנֵי אָבִי ז"ל. וְכָל זֶה בְּעֵינֵי שֶׁהִיא לְצַרְף הַלִּילָה כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבְּנוּ חֲנִנְיָאֵל. וְשִׁיחֵי זֶה אִינוּ הַטְּמָנָה, אֲלֵא כְּעֵין

כּסּא שֶׁל בְּרוּזל, וְהַקְדָּרָה יוֹשֶׁבֶת עָלָיו, וְהִיא תְלוּיָה בְּאַבְנִים וְכִיּוֹצָא בָהֶם. אָבֵל הַטְּמֵנָה עַל גְּבִי גַחְלִים - דְּבָרֵי הַכֹּל אָסוּר, דְּקִימָא לָן הַטְּמֵנָה בְּדָבָר הַמוֹסִיף הֶבֶל אֶפְלוּ בְּמַעוֹד יוֹם - אָסוּר. כָּל דָּבָר שֶׁאָסוּר לְהִשְׁהוֹתוֹ אִם עָבַר וְשִׁיחָה אוֹתוֹ, אוֹ שֶׁשָּׂכַח וְשִׁיחָה אוֹתוֹ בְּמָקוֹם שֶׁלֹּא הָיָה לוֹ לְהִשְׁהוֹתוֹ - אָסוּר לְכָל אֶפְלוּ לְמִי שֶׁלֹּא שָׁחָה אוֹתוֹ. וְהַרְמַבְּיָן ז"ל חִלַּק בְּשָׂכַח בֵּין תְּבַשִּׁיל שֶׁלֹּא בָשַׁל כָּל צָרְכוֹ וּבֵין מַצְטַמֵּק וְיִפָּה לוֹ כְּשֶׁלֹּא בָשַׁל כָּל צָרְכוֹ - אָסוּר עַד מוֹצָאֵי שַׁבָּת. וּבְמַצְטַמֵּק וְיִפָּה לוֹ הִתִּיר. וּבְעָבַר וְשִׁיחָה - אָסוּר בְּשִׁנְיָהֶם, וְאִינִי יוֹדֵעַ לְמָה חִלַּק בֵּינֵיהֶם? דְּהָא בְּגִמְרָא מֵיִתִּי רֵאֲיָה מַעְבָּר וְשִׁיחָה לְשָׂכַח.

יום חמישי יט טבת תשע"ו

הַמְשֹׁךְ סִימָן רֶנֶג

כִּירָה שְׁהִיא גְרוּפָה וּקְטוּמָה, וְנִטְלַת הַקְדָּרָה מַעְלֶיהָ, אֶפְלוּ בְּשַׁבָּת - מִתֵּר לְהַחֲזִירָה כָּל זְמַן שֶׁהִיא רוֹתַחַת, וְדוֹקָא עַל גְּבֵה, כְּגוֹן עַל שְׂפָתָהּ אוֹ עַל כְּסוּי שֶׁעַל חֲלָלָהּ, וּבְעוֹדָה בְּיָדוֹ וְדַעְתוֹ

לְהַחְזִירָהּ. אָבֵל לְתוֹךְ חָלָל הַכִּירָה, אוֹ שֶׁהֵנִיחַ הַקְּדָרָה עַל גְּבִי הַקְּרָקַע, אוֹ אָפְלוּ עוֹדֶנָּה בְּיָדוֹ, וְלֹא הָיָה בְּדַעְתּוֹ לְהַחְזִירָהּ – אָסוּר. וְאָפְלוּ לֹא הֵנִיחָה עַל גְּבִי קְרָקַע, אֲלֵא שֶׁתְּלֹאֵה בַּמֶּקֶל, אוֹ שֶׁהֵנִיחָה עַל גְּבִי מָטָה, אוֹ שֶׁפָּנְהוּ מִמִּיחָם לְמִיחָם – אָסוּר. וְאִם אֵינָה גְרוּפָה וְקִטּוּמָה – אָסוּר לְהַחְזִירָהּ, לֹא מִיבְעֵיָא בְּשַׁבָּת, אֲלֵא אֲפִילוֹ מִבְּעוֹד יוֹם אַחֵר שֶׁנִּגְמַר כָּל בְּשׂוֹל הַקְּדָרָה, וּמִנִּיחָה לְעֵמוּד עַל הַכִּירָה עַד הָעָרֵב לְשִׁמּוֹר חוּמָה, אִם נִטְלָה מִן הַכִּירָה – אָסוּר לוֹ לְהַחְזִירָהּ אָפְלוּ בְּעוֹדָה רוֹתַחַת רְתִיחָה, אֵלּוּ נִתְקַרְרָה – מִתֵּר לְהַחְזִירָהּ, וּבִתְנוּר – אָסוּר לְהַחְזִירָהּ אָפְלוּ הוּא גְרוּף וְקִטּוּם, וְכוּפָח אִם הִסִּיקוּ בְּקֶשׁ וּבְגִבְבָּא – דִּינוֹ כְּכִירָה. בְּגִפְתָּ וְעֵצִים – דִּינוֹ כְּתַנּוּר.

סִימָן רֵנַד

אֵף עַל פִּי שֶׁבִּשְׂרַח חַי מִתֵּר לְשִׁהוּתוֹ, הֵנִי מִיְלֵי בְּקִדְרָה שֶׁאֵינָה מִמְהֵרָת לְהִתְבַּשֵּׁל וְהִסִּיחַ דַּעְתּוֹ מִמְּנָה עַד לְמַחֵר, וְלֹא חִיִּישִׁינָן שָׂמָא יַחְתָּהּ, אָבֵל בְּצִלֵי שְׂאֲצֵל הָאֵשׁ, אֲפִילוֹ חַי, אָסוּר לְהִנְיָחוֹ סְמוּךְ לַחֲשֻׁכָה, שֶׁמִּמְהֵר לְצִלוֹת, וְאֲפִשְׂרַח לוֹ לְצִלוֹת, שְׂיֵהָא רָאוּי

בעוד לילה, ולא מסיח דעתיה מיניה, ואתי לחתויי. ואם הוא בתנור טוח בטיט - מתר אפלו בשר עז שאין הרוח קשה לו, ולא חיישינן שמא יפתח ויחתה, כיון שהוא טוח בטיט. וגדי שהרוח קשה לו, אפלו אינו טוח - מתר, דלא חיישינן שמא יפתח ויחתה, כיון שהרוח קשה לו, וכגון שהוא מנתח לאיברים, שאז הרוח קשה לו, אבל אם הוא שלם, או עז, אפלו מנתח לאברים שאין הרוח קשה להם, אם אין התנור טוח בטיט - אסור. אין צולין בשר בצל וביצה אלא כדי שיצלו מבעוד יום, כמאכל בן דרוסאי. ואין נוטנין פת בתנור, ולא חררה על גבי גחלים סמוך לחשכה, אלא כדי שיקרמו פניה הדבוקים בתנור, או פניה שכןגד האש. ואם נתן אותה סמוך לחשכה, ולא קרמו פניה, אם במזיד - אסור עד מוצאי שבת בכדי שיעשו, ואם בשוגג - מתר לו לרדות ממנו מזון שלם סעודות, ואומר לאחרים: 'בואו ורדו לכם לכל אחד מזון שלם סעודות'.

יום שישי כ' טבת תשע"ו

סימן רנה

וְכִשְׁהוּא מְרֻדָּה לֹא יְרֻדָּה בְּמְרֻדָּה אֲלֵא בְּסַכִּין וְכִיּוֹצֵא בּוֹ, שְׁלֹא יַעֲשֶׂה כְּדֶרֶךְ שְׁעוֹשֶׂה בַּחוּל, וְאִם נִתְּנוּ בַּשַּׁבָּת, אֲפֹלוּ בְּמִזִּיד - מִתָּר לוֹ לְרֻדוּתָהּ קָדָם שִׂיאָפָה, כְּדֵי שְׁלֹא יָבֵא לְיָדֵי אֲסוּר סְקִילָה. לֹא תִּמְלֵא אִשָּׁה קְדָרָה מַעֲסָסִיּוֹת וְתוֹרְמָסִין וְתִתֵּן לְתוֹךְ הַתְּנוּרָה עֶרֶב שַׁבָּת סְמוּךְ לַחֲשֻׁכָה, מִפְּנֵי שְׁאֵלוֹ צְרִיכִין בְּשׁוּל רַב. וְלֹא יִסְפִּיק לָהֶם כָּל הַלֵּילָה לְהַתְּבַשֵּׁל, וְחֵיִישִׁינָן שְׁמָא תַּחֲתָהּ לְמַהֵר בְּשׁוּלָם. וְלֹא יִמְלֵא נַחְתוּם חֲבִית שֶׁל מִים סְמוּךְ לַחֲשֻׁכָה, וְיִנִּיחַ בְּתוֹךְ הַתְּנוּרָה, שְׁמָא יִתְקַרֵּר סְמוּךְ לַחֲשֻׁכָה בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת, וְיַחֲתֶה כְּדֵי שְׂיִתְחַמֵּם לְאַלְתֵּר לְכַשְׁתַּחֲשֵׁךְ, וְאִם עָשׂוּ כֵן - אֲסוּרִין לְמוֹצָאֵי שַׁבָּת עַד כְּדֵי שְׂיַעֲשׂוּ.

סימן רנו

אין עוֹשֵׁין מְדוּרָה מַעֲצִים סְמוּךְ לַחֲשֻׁכָה עַד שִׁיִּצִית בְּהֵן הָאוּר, בַּעֲנִין שְׁתֵּהא הַשְּׁלֵהֶבֶת עוֹלָה מֵאַלִּיָּה. וְאִם הוּא עֵץ יְחִידִי - צָרִיךְ שְׂיֵאחֲזוּ הָאוּר בְּרַב עֲבִיו וּבְרַב הַקָּפוּ וּבַפְּחָמִין, אֶפְלוּ לֹא אֲחֲזוּ בָּהֶם אֲלֹא כָּל שְׁהוּ - שָׂרִי, מִפְּנֵי שֶׁהֵן דּוֹלְקִין וְהוֹלְכִים. אֲבָל לְאַחַר שֶׁהֲצִית בָּם הָאוּר כָּרְאוּי - יְכוּל לְהִתְחַמֵּם כְּנִגְדָּה בַשֶּׁבֶת וּלְהַשְׁתַּמֵּשׁ לְאוֹרָה, בֵּין אִם הִיא עַל גְּבִי קַרְקַע אוּ עַל גְּבִי הַמְּנוֹרָה. וְאֶפְלוּ אִם הוּא מֵאוֹתָן דְּבָרִים שְׂאִין עוֹשֵׁין מֵהֵן פְּתִילָה לְשֶׁבֶת. מְדוּרָה שֶׁל זֶפֶת וְשֶׁל גְּפְרִית וְקֶשׁ וּגְבָבָא - אִין צָרִיךְ שְׂיֵאחֲזוּ הָאוּר בְּרַבֵּן מִפְּנֵי שֶׁהֵן נוֹחִין לְדַלֵּק. וְכֵן מְדוּרָה שֶׁל קָנִים שְׂאֲגָדוֹן, וְשֶׁל גֵּרְעֵינֵי תְּמָרִים שֶׁהֵם בְּסַל - אִין צָרִיכִין רַב. אֲבָל אִם לֹא אֲגַד הַקָּנִים, וְלֹא נָתַן הַגֵּרְעֵינִים בְּסַל - צָרִיכִין רַב.

סִימָן רַנֵּז

שֵׁשׁ תְּקִיעוֹת תּוֹקְעִין בְּעֶרְבַּ שֶׁבֶת בְּמִקּוֹם גְּבוּהָ, כְּדִי שְׂיִשְׁמְעוּ כָּלֶם. תְּקִיעָה רֵאשׁוֹנָה - נִמְנָעוּ אוֹתָן שֶׁבִשְׂדוֹת מְלַעֲשׂוֹת מְלֹאכְתָּן, וְאִין הַקְּרוֹבִים רְשָׁאִים לְכַנֵּס, עַד שְׂיִכְנָסוּ גַם הַרְחוּקִים וְיִכְנָסוּ כָּלֶם בְּיַחַד, וְעַדִּין הַחֲגִילוֹת פְּתוּחוֹת וְהִתְרִיסִין

מִנְחִין. הִתְחִילוּ לְתַקּוֹעַ תְּקִיעָה שְׁנֵיָה - נִסְתַּלְקוּ הַתְּרִיסִין וְנִנְעָלוּ
הַחֲנִיּוֹת, וְעָדִין הַחֲמִין וְהַקְּדֵרוֹת רוֹתְחִין עַל גְּבֵי הַכִּירָה.
הִתְחִילוּ לְתַקּוֹעַ תְּקִיעָה שְׁלִישִׁית - סֶלֶק הַמְּסַלֵּק וְהַטְּמִין
הַמְּטַמֵּן, וְהִדְלִיקוּ הַנֵּרוֹת. שָׁהָה כְּדֵי לְצַלוֹת דָּג קָטָן אוֹ כְּדֵי
לְהַדְבִּיק פֶּת בַּתְּנּוֹר - תּוֹקֵעַ וּמְרִיעַ וְתוֹקֵעַ, וְשׁוֹבֵת. כָּתַב
הַרְמַבָּ"ם ז"ל: תְּקִיעָה רֵאשׁוֹנָה - תּוֹקֵעַ בַּמִּנְחָה, וְשְׁלִישִׁית -
סְמוּךְ לְשִׁקְיעַת הַחֲמָה.

סִימָן רֵנַח

אֵין טוֹמְנִין בְּשִׁבְתָּ אֶפְלוּ בְּדָבָר שְׁאִינוּ מוֹסִיף הֶבֶל, אֲבָל סֶפֶק
חֲשֵׁכָה סֶפֶק אֵינָה חֲשֵׁכָה - טוֹמְנִין בּוֹ. וּבְעָרַב שִׁבְתָּ - מִתָּר
לְהַטְּמִין בְּדָבָר שְׁאִינוּ מוֹסִיף הֶבֶל. אֲבָל לֹא בְּדָבָר הַמוֹסִיף
הֶבֶל. וְאֵלוּ דְבָרִים הַמוֹסִיפִים הֶבֶל: פְּסֻלַּת שֶׁל זֵיתִים, וְשֶׁל
שְׂמֵשְׁמִין, וְזָבֵל, וְמֶלַח, וְסִיד, וְחֹל בֵּין לְחִים בֵּין יְבֻשִׁים, וְתַבָּן,
וְזָגִין, וּמוֹכִין, וְעֹשְׁבִים לְחִים, אֲבָל יְבֻשִׁים - טוֹמְנִין בָּהֶן.
וְטוֹמְנִין בְּכֶסֶת, וּבְפֵרוֹת, וּבְכַנְפֵי יוֹנָה, וּבְנִעֻרַת שֶׁל פְּשֵׁתָן,
וּבְנִסְרַת שֶׁל חֲרָשִׁים, אֶף עַל פִּי שְׁאִין טוֹמְנִין בְּשִׁבְתָּ, אֶפְלוּ

בדבר שאין מוסיף הבל, אם טמן בהם מבעוד יום ונתגלה - יכול לחזר ולכסותו אפלו משתחשך. וכן יכול לגלותו בשבת ולחזר ולכסותו בו, או להוסיף עליו בשבת, או אפלו לטול כלה ולתן אחר במקומו בין שהשני חם מן הראשון או קר ממנו, ובלבד שנתבשלה הקדרה כל צרכה. אבל אם לא נתבשלה כל צרכה, אפלו להוסיף על הכסוי - נמי אסור, שבתוספת זו גורם לה להתבשל. אבל אם גלה מבעוד יום אדעתא שלא לכסותו - אסור לכסותו משתחשך. והא דאסור להטמין בשבת בדבר שאין מוסיף הבל, הינו דוקא בקדרה שנתבשל בה. אבל אם פנה התבשיל לקדרה אחרת - מתר להטמינו. וצונן - מתר להטמינו בדבר שאינו מוסיף הבל, כגון לתן קתון של מים תחת כר וכסת. כדי שתפיג צנתו, פרש רשב"ם: כל מה דאסרי הטמנה, דוקא כשלא הגיע למאכל בן דרוסאי, אבל אם הגיע למאכל בן דרוסאי - שרי. ורבנו תם פרש: שיותר יש להחמיר בהטמנה מבשהיה, לפי שמטמין לצרך מחר, וצריך חתוי טפי שלא יתקרר, הלכך, חישנין ביה טפי, ואסור אפלו נתבשל כמאכל בן דרוסאי.

שַׁבַּת קִדְשׁ כּא טִבַּת תּשַׁע"ו

סימן רנט

כָּתַב אֲדוֹנַי אָבִי ז"ל: יש נוהגין לעשות חפירה אצל מקום האש מרצפת בלבנים סביב, ומסיקין אותה, וגורפין אותה, ומטמינים בה הקדרה, ומכסין אותה. ומביאים ראיה למנהגם מהא דאיתא בפרק קמא דשבת: קדרה חיתא ובשל - שרי לתן לתוך התנור. ולא דמי כולי האי, דהתם הוי בתורת שהיה, אבל הכא שהוא הטמנה ובדבר המוסיף הכל - לא. ויש לחלק, הא דאסרינן הטמנה בדבר המוסיף הכל, הינו משום גזרה שמא יטמין ברמץ. ודוקא כעין הטמנה ברמץ, שהרמץ נוגע בקדרה סביב. אבל בתנור, וכן בחפירה זו שיש אויר הרבה בין הדפנות לקדרה - לא דמי להטמנה, ואין להחמיר בה יותר מבשהיה על גבי פירה. ובענין זה היה הוא מטמין. היה לו פירה שדפנותיה גבוהין יותר מפי הקדרה, ואויר בין

דְּפַנֵי הַפִּירָה לַקְדָּרָה, וְנוֹתֵן הַקְדָּרָה לְתוֹכָהּ, וּמְכַסֶּה פִי הַפִּירָה בְּלוּחַ אוֹ בְּדָבָר אַחֵר, וְהָיָה נוֹתֵן בְּגָדִים עַל הַכְּסוּי, וְהָיָה אוֹמֵר שְׂאִין זֶה דֶּרֶךְ הַטְּמֵנָה, כִּיּוֹן שְׂאִין הַקְדָּרָה נוֹגַעַת בְּשׁוּם דָּבָר, אֲלֵא עוֹמְדַת עַל הַפִּירָה, וְאוֹיֵר בִּינָה לְדְּפָנוֹת. אֲבָל הַטְּמֵנָה שְׂמֵטְמִינִין רַב הָעוֹלָם, שְׂמֵנִיחִין הַקְדָּרָה עַל הַפִּירָה, וּמְכַסִּין אוֹתָהּ וּסְבִיבוֹתֶיהָ בְּבְגָדִים, אִינִי יוֹדֵעַ טַעַם לְהַתִּיר, דָּאֵף עַל פִּי שְׂמֵתָר לְהַטְמִין בְּכֶסוֹת, כִּיּוֹן שְׂיֵשׁ תַּחַת הַקְדָּרָה אֵשׁ, שְׂמוֹסִיף הֶבֶל – אָסוּר. דָּאֵמֵר רַבֵּי זִירָא, קִפְּהָ שְׂטָמָן בָּהּ – אָסוּר לְהַנִּיחָהּ עַל גְּבִי גִפְתַּת שֶׁל זִיתִים, אֲלֵמָא, אֵף עַל פִּי שְׂטוּמָן בְּקִפְּהָ בְּהַתָּר, כִּיּוֹן שְׂנִתּוּנָהּ עַל גְּבִי דְּבָר הַמוֹסִיף הֶבֶל – אָסוּר, כָּל שְׂכָן שֶׁהוּא אָסוּר, כְּשֶׁהַקְדָּרָה נִתּוּנָה עַל גְּבִי הָאֵשׁ. וְגַם עַל הַטְּמֵנָה שֶׁל אָדוּנֵי אָבִי ז"ל, יֵשׁ לְפַקְפֵּק, מֵהֵהוּא דְּקוּפָּה שְׂטָמָן וְכוּ', אֲלֵא שֶׁהוּא הָיָה מְחַלֵּק לְהַתִּיר, כִּיּוֹן שְׂאִינוּ דֶּרֶךְ הַטְּמֵנָה, כְּמוֹ בְּקִפְּהָ שֶׁהוּא דֶּרֶךְ הַטְּמֵנָה. רַשְׁב"ם הָיָה מַתִּיר לְתַת פִּירוֹת סְבִיב הַקְדָּרָה, אֵף עַל גִּב שְׂאִי אֶפְשָׁר לָהֶם שְׂיִצְלוּ קִדָּם חֲשֻׁכָה, דְּקִימָא לָן, כָּל שֶׁהוּא כְּמֵאֲכַל בֵּין דְּרוּסָאֵי – מִתָּר לְהַשְׁהוֹתוֹ עַל גְּבִי פִירָה, אֲפֵלוּ אִינָה גְּרוּפָה וּקְטוּמָה, וּפְרוֹת כִּיּוֹן שְׂנַאֲכְלִין

חַיִּין - חֲשִׁיבֵי כְּמֵאֲכַל בֶּן דְּרוֹסָא, וְיֹוֹתֵר הֵם טוֹבִים בְּלֹא בְּשׁוּל
כָּלֵל, מִבְּמֵאֲכַל בֶּן דְּרוֹסָא עַד שְׂתִּיבְשָׁלוּ כָּל צָרְכָם. וּמִיָּהוּ צָרִיךְ
לִיזְהַר כְּשֶׁנוֹתְנִים שָׁם פְּרוֹת שְׁלֹא יִחְזִיר הַכֶּסֶף, אִם נָטְלוּ
מִשְׁחָשְׁכָה, וְשְׁלֹא לְהוֹסִיף עָלָיו עַד שְׂיִצְלוּ, מִפְּנֵי שְׁמִמְהָר לְגָרֵם
בְּשׁוּלָם בְּשִׁבְתָּ.

נַתַּן לְקַבֵּל אֶת הַגְּלִיּוֹן מִדֵּי שָׁבוּעַ בְּאַמְצָעוֹת הַדּוּא"ל

breslovinternational@gmail.com